

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΑΓΓ. ΤΑΣΙΝΟΣ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΑΓΓ. ΤΑΣΙΝΟΣ Σχολικά ενθυμήματα

Σχολικά ενθυμήματα

ISBN: 978-618-00-1774-8

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2020

Σχολικά ενθυμήματα

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

- «Δημοτικό Σχολείο το θεμέλιο της Παιδείας», Εκδόσεις Αγέρι 2002
- «απ` το πεδίο της σχολικής πράξης», Αυτοέκδοση 2012
- «Δάσκαλε, πες μας μια ιστορία!», Αυτοέκδοση 2016
- «Σχολικά ενθυμήματα», Αυτοέκδοση 2020

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΑΓΓ. ΤΑΣΙΝΟΣ

Σχολικά ενθυμήματα

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2020

ISBN: 978-618-00-1774-8

Αναστάσιος Αγγ. Τασινός

Διεύθυνση Κατοικίας:

Παπαφλέσσα 7

Ανατολή Ιωαννίνων

T.K. 45221

E mail: atasinos@yahoo.gr

Επιτρέπεται η πιστή αναδημοσίευση και αναπαραγωγή του παρόντος έργου ή μέρους αυτού, με την προϋπόθεση να αναφέρεται ο δημιουργός του και να μη γίνεται επ' αμοιβή.

*Στους φοιτητές
Παιδαγωγικών Σχολών*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	11
• Λίγα λόγια για την πορεία μου στη Δημοτική Εκπαίδευση	13
• Οι πρώτες μου διδασκαλίες στο Δημοτικό Σχολείο.....	17
• Τα παραπτώματα των μαθητών δοκιμάζουν την παιδαγωγική του δασκάλου.....	23
• Ήταν προμελετημένο!	29
• Ο καλλιτέχνης της τάξης	35
• Είχα καλό φαΐ κύριε!	41
• Καπνίζετε κύριε;	45
• Ο Θοδωρής είπε τον κύριο μπαμπά!	49
• Το τέταρτο γιοιλ ήταν ζωγραφιά!.....	51
• Ένα απρόοπτο γεγονός!.....	57
• Στο τσαντιρι της Αγάπης	65
• Καλή πρακτική Ορθογραφίας.....	71
• Βίντεο στη διδασκαλία.....	73
• Τεστ, ένα χρήσιμο εργαλείο στη διδακτική πράξη.....	75
• Το μαθητικό συμβούλιο της τάξης.....	79
• Το Κανάλι μου στο YouTube (Σχολική Δράση - Αναστάσιος Τασινός)	83

- Το Ιστολόγιό μου στο Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο
(απ' το πεδίο της σχολικής πράξης - Αναστάσιος Τασινός).85
- Οι ωραίες στιγμές δεν ξεχνιούνται!87
- Μηνύματα παλιών μαθητών μου.....89

ΕΠΙΛΟΓΟΣ99

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το βιβλίο «Σχολικά ενθυμήματα» εμπεριέχει κείμενα βγαλμένα απ' το πεδίο της σχολικής πράξης, που έχουν παιδαγωγικό και διδακτικό ενδιαφέρον.

Ο εκπαιδευτικός που διαβάζει ή ακούει σχολικά ενθυμήματα, συνειρμικά, συλλογίζεται δικά του παρόμοια περιστατικά. Ο συλλογισμός αυτός μπορεί να γεννήσει νέες καλές πρακτικές για το εκπαιδευτικό του έργο ή να βελτιώσει τις ήδη υπάρχουσες.

Παρόλο, που τα εν λόγω σχολικά ενθυμήματα έχουν δημοσιευτεί σταδιακά στο Ιστολόγιό μου, έκρινα σκόπιμο για την καλύτερη εξυπηρέτηση των αναγνωστών να συγκεντρωθούν στο παρόν βιβλίο.

Ακόμη, στο βιβλίο συμπεριέλαβα μερικές καλές πρακτικές για το δάσκαλο, ένα κείμενο για την πορεία μου στη Δημοτική Εκπαίδευση, μία περιγραφή για το Κανάλι μου στο YouTube, μία περιγραφή για το Ιστολόγιό μου στο Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο και μερικά μηνύματα παλιών μαθητών μου, που μαρτυρούν τις πολύ καλές παιδαγωγικές σχέσεις του εκπαιδευτικού μου έργου.

Ιωάννινα 22 Ιανουαρίου 2020

Λίγα λόγια για την πορεία μου στη Δημοτική Εκπαίδευση

Αποφοίτησα από το εξατάξιο Ιεροδιδασκαλείο Βελλάς Ιωαννίνων τον Ιούνιο του 1976. Η θητεία μου στη Δημοτική Εκπαίδευση ξεκίνησε το Φλεβάρη του 1980, με το διορισμό μου ως αναπληρωτής δάσκαλος και ολοκληρώθηκε τον Οκτώβρη του 2011, με την αποχώρησή μου απ' την Υπηρεσία.

Ήταν ένα ωραίο εκπαιδευτικό ταξίδι τριάντα δύο χρόνων, με ελάχιστες δυσάρεστες καταστάσεις, που προκλήθηκαν κυρίως απ' τις κομματικές παρεούλες της Εκπαίδευσης.

Οι πολύ καλές παιδαγωγικές σχέσεις που είχα με τους μαθητές μου, η πολύ καλή συνεργασία με τους γονείς τους, η αγάπη για το «επάγγελμα» του δασκάλου, οι παιδαγωγικές και διδακτικές γνώσεις, οι καινοτομίες στη σχολική πράξη, το ήθος κατά την άσκηση των καθηκόντων, οι συναδελφικές σχέσεις, ... όλα αυτά, μου έδωσαν το ωραίο εκπαιδευτικό ταξίδι! Οι σταθμοί του ταξιδιού ήταν εφτά:

- Αθήνα: οκτώ χρόνια
- Πειραιάς: δύο χρόνια
- Κεφαλονιά: δύο χρόνια
- Κέρκυρα: ένα χρόνο
- Πάτρα: δέκα χρόνια
- Γιάννενα: πέντε χρόνια
- Γρεβενά: τέσσερα χρόνια

Τα πρώτα είκοσι χρόνια του ταξιδιού ήμουν μάχιμος δάσκαλος, τα επόμενα οκτώ διευθυντής πολυθεσίων σχολείων και τα τέσσερα τελευταία σχολικός σύμβουλος. Οι τρεις αυτές διαφορετικές θέσεις ευθύνης, μου έδωσαν τη δυνατότητα να έχω μια συνθετική άποψη για το παιδαγωγικό, διδακτικό και διοικητικό έργο του σχολείου. Άποψη που κατέθεσα δημόσια - όσο καλύτερα μπορούσα - με άρθρα, βιβλία και βίντεο, γραμμένα με τη «γλώσσα του δασκάλου». Με τη γλώσσα αυτή αισθάνομαι να αγγίζω τους μάχιμους εκπαιδευτικούς και να τους δίνω μια πρακτική βοήθεια στη σχολική τάξη.

Καθόλη τη διάρκεια της εκπαιδευτικής μου θητείας, ποτέ δεν έχασα το ενδιαφέρον για νέες γνώσεις. Μετεκπαιδευτήρια δύο χρόνια στη Γενική Αγωγή στο Μαράσλειο Διδασιαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης, σπούδασα τρία χρόνια Σκηνοθεσία σε Σχολή Κινηματογράφου και απέκτησα δεξιότητες και γνώσεις στις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών. Απόμνη, συμμετείχα ως επιμορφωτής και επιμορφούμενος σε πολλά Εκπαιδευτικά Προγράμματα, Σεμινάρια και Συνέδρια.

Οι νέες αυτές γνώσεις, μου άνοιξαν νέους ορίζοντες στη σχολική πράξη. Χωρίς αμφιβολία, η «Διαβίου Παιδεία», άφησε το δικό της αποτύπωμα στο εκπαιδευτικό μου έργο.

Μετά την αποχώρησή μου απ' την Υπηρεσία, άρχισα συστηματικά να δημοσιεύω εκπαιδευτικά άρθρα και βίντεο, βγαλμένα απ' το πεδίο της σχολικής πράξης.

Από το Δεκέμβριο του 2012 μέχρι σήμερα, είμαι συντάκτης του Ιστολογίου: «απ' το πεδίο της σχολικής πράξης - Αναστάσιος Τασινός», στο Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο. Όλα τα βιβλία μου διατίθενται δωρεάν από το Ιστολόγιο αυτό.

Ακόμνη, από το Μάρτιο του 2014 μέχρι σήμερα, είμαι διαχειριστής του Καναλιού: «Σχολική Δράση - Αναστάσιος Τασινός», στο YouTube. Όλα τα εκπαιδευτικά μου βίντεο διατίθενται για κοινή χρήση από το Κανάλι αυτό.

Έχω την πεποίθηση ότι οι εκπαιδευτικές μου δημοσιεύσεις (άρθρα, βιβλία και βίντεο), που κυκλοφορούν ευρέως στο Διαδίκτυο, μαζί με τα σχόλια των επισκεπτών, συνεισφέρουν σε έναν γόνιμο διάλογο για τη βελτίωση της σχολικής πράξης. Κι αυτό με ευχαριστεί ιδιαίτερα!

Ιωάννινα 22 Μαΐου 2019

Οι πρώτες μου διδασκαλίες στο Δημοτικό Σχολείο

Με το παρόν άρθρο, γύρισα τη μηχανή του χρόνου 41 χρόνια πίσω, στο Μάιο του 1976. Τότε, που ως τελειόφοιτος σπουδαστής του Ιεροδιδασκαλείου Βελλάς Ιωαννίνων, πραγματοποίησα τις πρώτες μου διδασκαλίες. Οι εν λόγω διδασκαλίες, ήταν το πιο ενδιαφέρον κομμάτι των σπουδών. Έπαιρνες τη «βάπτιση του πυρός» στο πεδίο της σχολικής πράξης. Κάτι πολύ σημαντικό!

Οι πρακτικές ασκήσεις περιλάμβαναν τρεις φάσεις: Στην πρώτη φάση παρακολούθησα δειγματικές διδασκαλίες στο μονοθέσιο Πρότυπο Δημοτικό Σχολείο Βελλάς. Στη δεύτερη φάση δίδαξα στο ίδιο σχολείο δύο μαθήματα, στις τάξεις Ε` και ΣΤ`. Και στην τρίτη φάση δίδαξα μία εβδομάδα όλα τα μαθήματα, στις τάξεις Β`, Ε` και ΣΤ`, στο διθέσιο Δημοτικό Σχολείο Δολιανών Ιωαννίνων.

Θα ήθελα να αναφερθώ συνοπτικά στις πρώτες μου διδασκαλίες στη Γλώσσα και στα Φυσικά. Για τις διδασκαλίες αυτές είχα προετοιμαστεί πολύ καλά. Είχα σχεδιάσει δύο πορείες διδασκαλίας (μία για κάθε μάθημα), οι οποίες εμπεριείχαν τους στόχους, την αφορμή, το εποπτικό υλικό και τη ροή των μαθημάτων. Οι εν λόγω πορείες, ήταν στη διάθεση του υπεύθυνου καθηγητή, αν τυχόν ερχόταν για επιθεώρηση, την ημέρα της διδασκαλίας. Διαπίστωνε επί τόπου, αν συμβάδιζαν οι πορείες διδασκαλίας με τη διδακτική πράξη.

Φορώντας την υποχρεωτική ενδυμασία της εποχής, κουστούμι και γραβάτα, εμφανίστηκα στην αίθουσα διδασκαλίας. Ήταν μια ξεχωριστή ημέρα! Αυτοσυστήθηκα και χωρίς χρονοτριβή άρχισα με το μάθημα της Γλώσσας, υπαγορεύοντας στους μαθητές την Ορθογραφία της ημέρας. Στη συνέχεια τους αφηγήθηκα μια μικρή ιστορία, που ήταν η αφόρμηση του νέου μαθήματος. Αμέσως μετά, διάβασα μεγαλόφωνα το λογοτεχνικό κείμενο από το Αναγνωστικό και ακολούθησε η νοσηματική του επεξεργασία και η ενασχόληση με γραμματικές και συντακτικές ασκήσεις. Εκεί που νόμιζα ότι όλα έβαιναν καλώς, κοιτώντας το ρολόι διαπίστωσα ότι ο χρόνος μου είχε ξεφύγει. Ήταν σίγουρο ότι είχα προγραμματίσει πολύ περισσότερα, απ' όσα άντεχαν οι διδακτικές ώρες. Άρχισα να τρέχω τη διδασκαλία για να προλάβω. Συνειδητοποιώντας ότι το τρέξιμο δε βγάζει πουθενά, έκανα αφαίρεση μερισμών δραστηριοτήτων και η διδασκαλία επανήλθε σε κανονικό ρυθμό.

Ακολούθησε η διδασκαλία Φυσικών, στην οποία ήμουν πιο προσεκτικός στη διαχείριση του χρόνου. Άρχισα με μια σύντομη εξέταση των μαθητών με βασικές ερωτήσεις και αμέσως πέρασα στην αφόρμηση του νέου μαθήματος. Στη συνέχεια έκανα επιτυχώς τα δύο πειράματα που είχα προγραμματίσει, εξάγοντας τα ανάλογα συμπεράσματα.

Κάνοντας μια αυτοκριτική στις διδασκαλίες, έχω να πω, ότι παρουσίασαν και οι δύο την ίδια αδυναμία. Δεν περίσσευε χρόνος για ανατροφοδότηση της διδαχθείσας ύλης με βασικές ερωτήσεις. Είχαν όμως και την ίδια δύναμη. Την πολύ καλή επικοινωνία με τους μαθητές. Μου έκανε εντύπωση, ότι 30 χρόνια μετά, με αναγνώρισε στα Γιάννενα μία παλιά μαθήτριά και μου θύμισε τις δύο αυτές διδασκαλίες.

Οι γραπτές πορείες διδασκαλίας βοηθάνε το μαθητευόμενο δάσκαλο, να νιώθει ασφάλεια και αυτοπεποίθηση στην τάξη. Μετά όμως την απόκτηση μερισμών εμπειριών, οι γραπτές πο-

ρείες διδασκαλίας είναι περιττές· όχι όμως και η προετοιμασία του δασκάλου στο σπίτι.

Θα ήθελα να αναφερθώ συνοπτικά και στις διδασκαλίες που έκανα για μία εβδομάδα, στο Δημοτικό Σχολείο Δολιανών, στις τάξεις Β`, Ε`, και ΣΤ`. Και σε αυτές τις διδασκαλίες είχα προετοιμαστεί πολύ καλά. Είχα σχεδιάσει γραπτές πορείες διδασκαλίας σε όλα τα μαθήματα, φροντίζοντας να περισσεύει λίγος χρόνος για ανατροφοδότηση των διδασκόντων κεφαλαίων. Η επικοινωνία στην τάξη ήταν πολύ καλή, προσέχοντας ιδιαίτερα τους αδύνατους μαθητές. Τη μέριμνα αυτή υπέρ των αδυνάτων, ο Ηλίας, μαθητής τότε στην Ε` Δημοτικού, δεν την ξέχασε ποτέ! Με αιφνιδίασε, 10 χρόνια αργότερα, όταν μου είπε: «Εγώ από σένα άρχισα να μαθαίνω γράμματα και από την κυρία στην ΣΤ` τάξη». Γέλασα με την υπερβολή που αφορούσε το πρόσωπό μου και του υπενθύμισα, ότι με είχε δάσκαλο μόνον μία εβδομάδα. «Δεν το ξέχασα, αλλά εκείνη την εβδομάδα ένωσα κι εγώ μαθητής», μου απάντησε. Το γέλιο μου κόπηκε. Τα λόγια του με προβλημάτισαν. Δεν περίμενα ποτέ, ότι η διδασκαλία μιας εβδομάδας, θα έγραφε τόσο δυνατά μέσα του και θα γινόταν η αρχή για ένα νέο ξεκίνημα. Στη συνέχεια μου μίλησε για τα δύσκολα χρόνια που πέρασε ως μαθητής. Ένωσα τα λεγόμενά του, γιατί είχα την ατυχία, να έχω κι εγώ τον ίδιο δάσκαλο στην Ε` και ΣΤ` τάξη. Ήταν ένας δάσκαλος, που ξεπερνούσε τα όρια της αυταρχικής αγωγής. Το γράφω αυτό, γιατί ευχαριστιόταν το ξύλο που έριχνε. Τα χαστούκια του είχαν μια ιδιαίτερη τεχνική. Δεν έπιαναν ποτέ αέρα. Με την αριστερή παλάμη κοντράριζε το κεφάλι του μαθητή, ώστε να μην μετακινείται από το φόβο, και με τη δεξιά παλάμη εκσφενδόνιζε το χαστούκι. Την ίδια στιγμή, διέκρινες στο πρόσωπό του μια αίσθηση χαράς και ανακούφισης. Οι κόκκινες δαχτυλιές που άφηνε στα μάγουλα των μαθητών μαρτυρούσαν, αρκετή ώρα μετά, τη βίαιη συμπεριφορά του. Σε

μια σχολική εκδρομή, ο εν λόγω δάσκαλος, ξεπέρασε τον εαυτό του. Φώναζε τον Πέτρο, έναν μαθητή που δεν συμπαθούσε, να πάει κοντά του και άρχισε να τον χτυπάει χωρίς λόγο και να γελάει. Τη σαδιστική αυτή πράξη, δεν την ξέχασα ποτέ. Στα σεμινάρια που έκανα ως σχολικός σύμβουλος, όταν μιλούσα στους εκπαιδευτικούς για την αυταρχική αγωγή, πάντα αναφερόμουν σε αυτόν το δάσκαλο, ως παράδειγμα προς αποφυγή. Σπούδασα στα χρόνια της αυταρχικής αγωγής και διαπίστωνα από πρώτο χέρι τη μεγάλη ζημιά, που προκαλεί στις παιδικές ψυχές η σωματική και η λεκτική βία. Γι' αυτό και υπηρέτησα με μεγάλη συνέπεια την αντιαυταρχική αγωγή, ως δάσκαλος, διευθυντής και σχολικός σύμβουλος.

Η θητεία μου στη Δημοτική Εκπαίδευση άρχισε, το Φλεβάρη του 1980, ως αναπληρωτής δάσκαλος στο 5^ο Δημοτικό Σχολείο Κορυδαλλού Δυτικής Αττικής, στην Γ' τάξη. Θα ήθελα από τη χρονιά αυτή να δημοσιοποιήσω το λάθος που έκανα, να διδάσω περισσότερες ώρες Μαθηματικά, απ' όσες προέβλεπε το αναλυτικό πρόγραμμα, κλέβοντας χρόνο από τα άλλα μαθήματα. Ένα λάθος, που συνήθως κάνουν αριετοί νέοι δάσκαλοι.

Το Σεπτέμβριο του 1980, διορίστηκα στο μονοθέσιο Δημοτικό Σχολείο Τουλιάτων Κεφαλονιάς, όπου δίδαξα για ένα χρόνο σε 24 μαθητές, σε όλες τις τάξεις. Πρέπει να ομολογήσω, ότι στις πρώτες μου διδασκαλίες στην Α' τάξη, δεν πατούσα καλά στα πόδια μου. Κι αυτό γιατί ως σπουδαστής, δεν είχα κάνει καμιά πρακτική άσκηση στην Α' τάξη. Χωρίς αμφιβολία, οι πρακτικές ασκήσεις στα Παιδαγωγικά Τμήματα πρέπει να είναι περισσότερες και να αφορούν όλες τις τάξεις.

Από το Σεπτέμβριο του 1981 και μετά, εργάστηκα κυρίως σε πολυθέσια σχολεία, αποκτώντας πολλές διδακτικές εμπειρίες. Παρόλα αυτά, ουδέποτε αναθεώρησα την αρχική μου θέση ότι: ο δάσκαλος - ανεξάρτητα αν είναι παλιός ή νέος - πρέπει

να προετοιμάζεται καθημερινά σε όλα τα μαθήματα. Έτσι, δεν πελαγοδρομεί, δεν εννευρίζεται και δεν απογοητεύεται. Παράγει έργο, χωρίς να εξουθενώνεται. Έχει υπομονή και οικοδομεί καλές παιδαγωγικές σχέσεις.

Ο αδιάβαστος δάσκαλος είναι ανεπαρκής στο ρόλο του. Δεν επικοινωνεί καλά με τους μαθητές, δεν έχει αλληλουχία νοημάτων στο λόγο, χάνει τον έλεγχο της τάξης, ενεργεί σπασμωδικά, φωνάζει για να επιβληθεί, κουράζεται ψυχολογικά και δεν μπορεί να οικοδομήσει καλές παιδαγωγικές σχέσεις. Αργά ή γρήγορα, εισπράττει την απόρριψη μαθητών και γονιών, με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Θυμάμαι έναν δάσκαλο να καυχιέται, ότι διδάσκει πολύ καλά όλα τα μαθήματα της ημέρας, χωρίς καμιά προετοιμασία στο σπίτι. Με αυτό που έλεγε αυτάρεσκα, μπορεί να γελούσε τον εαυτό του, όχι όμως τους και τους γονείς, που του είχαν κολλήσει το παρατσούκλι ο «ασυνεννόητος». Προφανώς, είχε πρόβλημα συνεννόησης στην τάξη, εφόσον καθημερινά ήταν αδιάβαστος.

Θα ήθελα να επαναλάβω, για άλλη μια φορά, ότι η επιτυχία της διδασκαλίας εξασφαλίζεται, μόνον, με την καλή προετοιμασία του δασκάλου στο σπίτι. Έτσι παράγεται σταθερό εκπαιδευτικό έργο και επιπλέον προφυλάσσεται το νευρικό σύστημα του δασκάλου, από τις αυθόρμητες διδακτικές προχειρότητες.

Ιωάννινα 18 Ιουνίου 2017

Τα παραπτώματα των μαθητών δοκιμάζουν την παιδαγωγική του δασκάλου

Ο τρόπος που ο δάσκαλος διαχειρίζεται τα παραπτώματα των μαθητών, είναι καθοριστικής σημασίας για την ανάπτυξη καλών παιδαγωγικών σχέσεων. Η τιμωρία που αναγκάζεται μερικές φορές να επιβάλει, θα πρέπει να είναι ρεαλιστική και να μην ταπεινώνει το μαθητή. Ακόμη, να ελέγχει την εφαρμογή της, εκτός αν συντρέξουν ειδικοί λόγοι που πρέπει να τη σταματήσουν.

Υπάρχουν δάσκαλοι που υποβαθμίζουν ή αδιαφορούν για τα παραπτώματα των μαθητών, άλλοι που επιβάλλουν αυστηρές ποινές και άλλοι που ασκούν λειψική ή σωματική βία. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις υπάρχει έλλειμμα παιδαγωγικής ευαισθησίας, με αποτέλεσμα να πλήττονται οι παιδαγωγικές σχέσεις. Ο δάσκαλος πρέπει να σέβεται τους μαθητές του χωρίς προαπαιτούμενα την καλή συμπεριφορά και την καλή επίδοση στα μαθήματα. Με το σεβασμό αυτόν μειώνει τα παραπτώματα των μαθητών και καθιστά την αυτοπειθαρχία κυρίαρχη στο πεδίο της σχολικής πράξης.

Ως δάσκαλος και διευθυντής ένωθα άβολα, όταν αναγκαζόμουν να τιμωρήσω κάποιο μαθητή. Αυτό όμως γινόταν σπάνια, εξαιτίας της αυτοπειθαρχίας των μαθητών. Η διαχείριση των παραπτωμάτων γινόταν με συζήτηση με τους μαθητές και χωρίς την εμπλοκή των γονέων. Ως δάσκαλος δεν χρειάστηκε ποτέ να καλέσω γονέα στο σχολείο για παράπτωμα μαθητή, ενώ ως διευθυντής το έκανα τρεις φορές. Η εμπλοκή των γονέων

ων μερικές φορές γίνεται αναπόφευκτη, όταν το παράπτωμα είναι σοβαρό και έχει πάρει διαστάσεις.

Ενδεικτικά, θα ήθελα να αναφερθώ σε δύο παραπτώματα μαθητών, από τα πολλά που διαχειρίστηκα ως δάσκαλος και διευθυντής.

Το πρώτο παράπτωμα το διαχειρίστηκα, ως δάσκαλος Ε` τάξης σε πολυθέσιο σχολείο. Μια ημέρα, πριν αρχίσει το μάθημα, σήκωσε το χέρι του ένας μαθητής και μου είπε ότι του έκλειψαν 200 δραχμές από την τσάντα του. Επειδή δεν έμπαιναν μαθητές άλλων τάξεων στη δική μου, υπέθεσα ότι η κλοπή έγινε από μαθητή μου. Ήταν η πρώτη φορά που βρισκόμουν αντιμέτωπος με ένα τέτοιο παράπτωμα και αιφνιδιαστικά. Απάντησα στο μαθητή ότι θα ερευνήσω το θέμα.

Στο διάλειμμα σκεφτόμουν, πως θα αποκαλύψω το μαθητή που έκλεψε, χωρίς όμως να το αντιληφθεί κανείς συμμαθητής του. Δεν ήθελα να στιγματιστεί ο μαθητής μου ως κλέφτης. Επεξεργάστηκα ένα σχέδιο δράσης, που το έβαλα σε εφαρμογή μόλις μπήκα στην τάξη.

Αρχικά, μίλησα στους μαθητές για το σοβαρό παράπτωμα της κλοπής, τονίζοντας ότι η πράξη αυτή τιμωρείται στους ενήλικες με ποινή φυλάκισης. Τους επισήμανα ότι αυτοί που βρίσκονται σήμερα στη φυλακή για κλοπές, κάπως έτσι ξεκίνησαν, κλέβοντας το χαρτζιλίκι των συμμαθητών τους. Ενώ τους μιλούσα, κοιτάζα περιφερειακά την τάξη, μήπως και διακρίνω κάποιο ανήσυχο βλέμμα. Δεν διέκρινα τίποτε, οπότε προχώρησα στη δεύτερη φάση του σχεδίου. Με χαμηλόφωνη φωνή τούς είπα: «Είμαι σίγουρος ότι η κλοπή έγινε από κάποιον εδώ μέσα. Θέλω για λίγα δευτερόλεπτα να με κοιτάτε όλοι στα μάτια, χωρίς να μετακινείται το βλέμμα σας ούτε δεξιά ούτε αριστερά.» Σιγή ιχθύος στην τάξη, με τα βλέμματα όλα στραμμένα πάνω μου. Κάποια στιγμή διέκρινα το βλέμμα μιας μαθήτριας να αδυνατεί να με κοιτάξει κατάματα. Κοιτούσε λίγο πιο δεξιά.

Ακολούθησα το βλέμμα της και ύστερα από λίγο τα βλέφαρά της έπεσαν κάτω. Το πρόσωπό της άρχισε να κοκινίζει κι έδειχνε ανήσυχη. Δεν πίστευα αυτό που έβλεπαν τα μάτια μου. Έβαλα τέλος στην ανησυχία της, αρχίζοντας το μάθημα.

Μόλις βγήκαμε στην αυλή για διάλειμμα, πλησίασα διακριτικά τη μαθήτριά, που καθόταν σκεπτική και μόνη στο σκαλοπάτι της εξώπορτας του σχολείου. Ήθελα να τσεκάρω την υποψία μου, χωρίς όμως να την πληγώσω. Ήμουν πολύ προσεκτικός στη συζήτηση και διακριώς της μιλούσα σε πλάγιο λόγο. Έπαιζε και το ενδεχόμενο της λαθεμένης εκτίμησης εκ μέρους μου. Στη συζήτηση διαισθάνθηκα ότι η μαθήτριά ήθελε να βγάλει από μέσα της ένα βάρος. Ύστερα από λίγο ομολόγησε, χωρίς απολύτως καμιά πίεση, ότι πήρε 200 δραχμές από την τσάντα του συμμαθητή της και ψώνισε τυρόπιτα και πορτοκαλάδα από το κυλικείο. Ήταν ειλικρινής και μετανιωμένη. Μου εξομολογήθηκε ότι ήταν η πρώτη φορά που έκλεψε. Την πίστεψα. Της είπα ότι δεν θα την τιμωρήσω, λόγω οικειοθελούς ομολογίας και ειλικρινούς μεταμέλειας. Ακόμη, της υποσχέθηκα ότι κανείς δε θα μάθει τίποτε. Τα λόγια μου την ηρέμησαν, γιατί φοβόταν τους γονείς της. Η οικογένειά της είχε πολλά προβλήματα και κατάλαβα ότι δεν της έδιναν χρήματα για να ψωνίζει καθημερινά στο κυλικείο. Κλείνοντας τη συζήτηση της είπα να μην έχει άγχος, γιατί τα χρήματα θα τα επέστρεφα εγώ στο συμμαθητή της, χωρίς να το μάθει κανείς. Το πρόσωπό της έδειχνε να έχει γαληνέψει.

Την άλλη μέρα στην τάξη προχώρησα στην ολοκλήρωση του σχεδίου. Είπα ένα αθώο ψεματάκι στους μαθητές, ότι τα χρήματα βρέθηκαν στο συρτάρι της έδρας, αλλά δεν ξέρω ποιος ή ποια τα άφησε εκεί. Άνοιξα το συρτάρι και κάλεσα το μαθητή να έρθει να τα πάρει. Στη συνέχεια είπα στους μαθητές, να συνεχίσουν να αφήνουν τα χρήματά τους στις τσάντες, γιατί αυτός ή αυτή που έκλεψε, κατάλαβε το λάθος και δεν θα το

ξανακάνει. Τα μάτια της μαθήτριάς έλαμψαν από ευγνωμοσύνη. Αξίζει να σημειωθεί ότι η εν λόγω μαθήτριά ανέβασε την απόδοσή της και στα μαθήματα.

Το δεύτερο παράπτωμα το διαχειρίστηκα ως διευθυντής σε πολυθέσιο σχολείο. Μια ημέρα ήρθε στο γραφείο η δασκάλα ΣΤ΄ τάξης εννευρισμένη και με πληροφόρησε ότι ένας μαθητής της έκλεβε διαρκώς χρήματα στα διαλείμματα από τις τσάντες των συμμαθητών του. Μου είπε μάλιστα ότι τον έπιασε επ' αυτοφώρω. Κάλεσα το μαθητή στο γραφείο μου και συζήτησα μαζί του. Δεν αμφισβήτησε το γεγονός, αλλά υποστήριξε ότι ήταν η μοναδική φορά που το έκανε. Δεν τον πίστεψα. Του έκανα τις σχετικές συστάσεις και τον πληροφόρησα ότι η δασκάλα του θα συνεχίσει να τον παρακολουθεί στα διαλείμματα.

Επιπλέον, έκρινα σκόπιμο - από τη στιγμή που όλοι οι συμμαθητές του γνώριζαν ότι έκλεβε διαρκώς χρήματα - να ενημερώσω και τους γονείς του. Παρόλο ότι είχα ως αρχή να αφήνω τους γονείς έξω από τη διαχείριση των παραπτωμάτων, αυτή τη φορά δεν το έκανα. Η τακτική της δασκάλας - με τη θεωρητική δημοσιοποίηση του θέματος μέσα στην τάξη της - δεν άφησε περιθώρια άλλης επιλογής. Γι' αυτό κάλεσα τη μητέρα του μαθητή στο γραφείο μου και την ενημέρωσα σχετικά. Θυμάμαι ότι δυσκολευόμουν να της μιλήσω σε ευθύ λόγο ότι ο γιος της έκλεψε. Της μετέφερα μόνον τα λόγια της δασκάλας. Με άκουγε προσεκτικά, δίχως να πει λέξη. Έδειχνε αναστατωμένη. Με ευχαρίστησε για την ενημέρωση και αποχώρησε απ' το γραφείο μου σιεπτική. Έκτοτε οι κλοπές στην τάξη της δασκάλας σταμάτησαν.

Από τα δύο περιστατικά που ανέφερα, γίνεται φανερό ότι ο δάσκαλος πρέπει να λαμβάνει υπόψη τη γενική συμπεριφορά του μαθητή, όταν διαχειρίζεται ένα μεμονωμένο παράπτωμα. Είναι άδικο να αντιμετωπίζεται με τον ίδιο τρόπο ένας μαθητής που πρώτη φορά έκανε ένα παράπτωμα, με έναν άλλο μα-

θητή που κατ' εξακολούθηση κάνει το ίδιο παράπτωμα. Αυτόν το διαφορετικό τρόπο διαχείρισης του ιδίου παραπτώματος, πρέπει να τον εξηγήει ο δάσκαλος στους μαθητές, ώστε να μη νομίζουν ότι μεροληπτεί. Η διάκριση σε μια τέτοια περίπτωση είναι πράξη δικαιοσύνης. Ακόμη, ο δάσκαλος πρέπει να αφήνει έξω τους γονείς από τη διαχείριση των παραπτωμάτων, εκτός αν συντρέχει σοβαρός λόγος ενημέρωσής τους.

Κλείνοντας θα ήθελα να επαναλάβω ότι ο δάσκαλος πρέπει να διαχειρίζεται τα παραπτώματα των μαθητών με παιδαγωγική ευαισθησία, ώστε να οικοδομεί καλές παιδαγωγικές σχέσεις που είναι απαραίτητες για το εκπαιδευτικό του έργο.

Ιωάννινα 9 Δεκεμβρίου 2019

Ήταν προμελετημένο!

Πάντα με τους μαθητές μου είχα πολύ καλές παιδαγωγικές σχέσεις, γι' αυτό και κατά κανόνα ήταν ειλικρινείς μαζί μου, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων. Επιβράβευα την αλήθεια, επιδιώκοντας να γίνει μια καλή συνήθεια στην τάξη. Το περιστατικό που θα σας αφηγηθώ ανήκει στις εξαιρέσεις.

Πρωταγωνιστές της ιστορίας ο Βασιλάκης, ο Ανδρέας και η Ελένη, μαθητές μου και οι τρεις στην Ε' τάξη. Μια μέρα, πριν αρχίσει το μάθημα, ήρθε ο Βασιλάκης στην έδρα και μου είπε ότι η Ελένη έκανε κάποια αταξία στο διάλειμμα. Δε θυμάμαι την αταξία αυτή, ίσως γιατί δεν την πίστεψα. Παρόλο, ότι ποτέ δεν ενθάρρυνα τους μαρτυριάρηδες μαθητές, ήθελα δεν ήθελα, μάθαινα αρκετά πράγματα. Τη δεδομένη στιγμή εκτίμησα ότι ο Βασιλάκης μου έλεγε ψέματα. Η Ελένη ήταν μια πολύ ήσυχη μαθήτριά και τα όσα άκουσα, δεν έδεναν με το χαρακτήρα της. Είπα στο Βασιλάκη ευθέως ότι δεν τον πιστεύω. Ο Βασιλάκης όμως, είχε έτοιμη την απάντηση: «Κύριε, ρωτήστε και τον Αντρέα». Αιφνιδιάστηκα! Ρώτησα τον Αντρέα και μου είπε τα ίδια πράγματα.

Μόλις χτύπησε το κουδούνι και μπήκαν όλοι οι μαθητές στην τάξη, κάλεσα την Ελένη στην έδρα για να ακούσω τη δική της εκδοχή. Πάντα άκουγα τα παραπτώματα και τα προβλήματα των μαθητών, όσο ασήμαντα κι αν ήταν. Έτσι διατηρούσα πολύ καλές παιδαγωγικές και διαμαθητικές σχέσεις. Μόλις η Ελένη άκουσε αυτά που της είπα,, έβαλε τα κλάματα λέγοντας: «Κύριε, ο Βασιλάκης λέει ψέματα». Της είπα ότι και ο Αντρέας

μού είπε τα ίδια πράγματα και ότι δεν μπορεί να λένε και οι δύο ψέματα. «Μην τους πιστεύετε κύριε, λένε ψέματα και οι δύο» έλεγε κι έλκλαιγε απαρηγόρητη. Ρώτησα την τάξη, αν κάποιος ήταν παρόν στο συμβάν και κανείς δε σήκωσε το χέρι του. Το έντονο κλάμα της Ελένης μ' έβαλε σε υποψίες, ότι κάτι δεν πήγαινε καλά. Την καθησύχασα λέγοντας ότι στο διάλειμμα θα μάθω όλη την αλήθεια. Επισήμανα και στους δύο μαθητές, σε αυστηρό τόνο, ότι αν συνεχίσουν να λένε ψέματα, η τιμωρία τους θα είναι μεγάλη. Αρχισα να κάνω το μάθημα, αλλά το μυαλό μου δεν έφευγε από το συμβάν και κατά διαστήματα κοιτάζα έντονα το Βασιλάκη και τον Αντρέα. Δεν μπορούσα να φανταστώ, ότι είχαν σιαρώσει συκοφαντία σε βάρος της συμμαθήτριάς τους.

Μόλις χτύπησε το κουδούνι για διάλειμμα, ζήτησα από τον Βασιλάκη να έρθει στην έδρα και από τον Αντρέα να βρίσκεται έξω από την πόρτα και να περιμένει τη σειρά του. Από τους άλλους μαθητές ζήτησα να βγουν έξω από την τάξη, μηδέ εξαιρουμένων και των επιμελητών.

Ο Βασιλάκης όπως περίμενα μου τα είπε όλα. Συγκεκριμένα, είχε κατηγορήσει ψευδώς την Ελένη, θέλοντας να την εκδικηθεί, γιατί τη χθεσινή ημέρα τον είχε μαρτυρήσει στον εφημερεύοντα δάσκαλο για κάποια αταξία που είχε κάνει. Και για να ισχυροποιήσει την κατηγορία του, χρησιμοποίησε το φιλαράκι του τον Αντρέα ως ψευδομάρτυρα. Τρελάθηκα! Δεν μπορούσα να το πιστέψω! Μαθητές της Ε` Δημοτικού να οργανώνουν συκοφαντική δυσφήμιση, λες και είναι ενήλικες! Είπα στο Βασιλάκη, σε ήπιο τόνο, ότι μόλις χτυπήσει το κουδούνι για μάθημα θα του ανακοινώσω την ποινή. Ο Βασιλάκης βγαίνοντας έξω ειδοποίησε τον Αντρέα να έρθει στην έδρα και ταυτόχρονα του ψιθύρισε ότι μου τα είπε όλα.

Ο Αντρέας ήρθε συνεσταλμένος προς την έδρα και μου είπε ακριβώς τα ίδια, όπως ήταν αναμενόμενο. Ανακοίνωσα και στον Αντρέα, σε ήπιο τόνο, ότι είπα και στο Βασιλάκη.

Μόλις χτύπησε το κουδούνι για μάθημα, δεν βιάστηκα να ανακοινώσω την ποινή. Σκοπός μου ήταν, όλοι οι μαθητές να καταλάβουν τη σοβαρότητα του παραπτώματος. Έθεσα ευθέως στο Βασιλάκη και τον Αντρέα το εξής ερώτημα: «Φανταστείτε πως θα νιώθατε εσείς, αν κάποιοι συκοφαντούσαν τους γονείς σας, για κάτι που δεν έκαναν». Τους πληροφόρησα ότι η συκοφαντική δυσφήμιση στους ενήλικες θεωρείται ποινικό αδίκημα και τιμωρείται από τη Δικαιοσύνη με ποινή φυλάκισης. Όλοι οι μαθητές άκουγαν με προσοχή αυτά που έλεγα, ενώ ο Βασιλάκης και ο Αντρέας αισθάνθηκαν την ανάγκη να ζητήσουν συγγνώμη από την Ελένη. Στη συνέχεια τους ανακοίνωσα την ίδια τιμωρία. Για μια εβδομάδα τους απαγόρευσα να παίζουν ποδόσφαιρο στα διαλείμματα. (Το σχολείο είχε μεγάλη αυλή και διέθετε χώρο και για το ποδόσφαιρο). Αγαπούσαν το ποδόσφαιρο και οι δύο, γι' αυτό και εκτίμησα ότι η τιμωρία αυτή ήταν η πιο κατάλληλη. Σε κάθε διάλειμμα έκανα έλεγχο, αν τηρούσαν την ποινή τους. Μια ημέρα είδα το Βασιλάκη, όταν οι συμμαθητές του έπαιζαν ποδόσφαιρο, να κάνει ελιγμό για να αποφύγει τη μπάλα, που κατά τύχη πήγαινε πάνω του. Ήξερε πολύ καλά, ότι εκείνη τη στιγμή τον έβλεπα.

Τη δεύτερη ημέρα της τιμωρίας, ο Βασιλάκης μου είπε: «Κύριε, αν η γυμνάστρια στην ώρα της Γυμναστικής μάς βάλει να παίζουμε ποδόσφαιρο, εμείς τι θα κάνουμε;» Του απάντησα ότι «θα κάνετε ό,τι σας πει η γυμνάστρια, που έχει την ευθύνη αυτού του μαθήματος.» Του άρεσε αυτό που άκουσε.

Την τρίτη ημέρα της τιμωρίας, η Ελένη με παρακάλεσε να δώσω χάρη στο Βασιλάκη και τον Αντρέα. Μου άρεσε αυτό που άκουσα και της είπα ότι θα σκεφτώ την επιθυμία της. Ήταν πονόψυχη και δεν μπορούσε να τους βλέπει τιμωρημένους.

Πολύ σπάνια τιμωρούσα, αν όμως αυτό γινόταν, επέβαλα τιμωρία μικρής διάρκειας, που συνήθως ήταν ο περιορισμός της ελευθερίας του μαθητή για ένα διάλειμμα. Η εν λόγω όμως τιμωρία ήταν μεγάλης διάρκειας - εξαιτίας της σοβαρότητας του παραπτώματος - γι' αυτό και βλέποντας να έχει πετύχει το σκοπό της αποφάσισα να τη σταματήσω. Η διακοπή της τιμωρίας έχει νόημα, μόνον, όταν συντρέχει κάποιος παιδαγωγικός λόγος.

Την τέταρτη ημέρα της τιμωρίας, πριν αρχίσω το μάθημα, ανακοίνωσα στην τάξη ότι λήγει η ποινή του Βασιλάκη και του Αντρέα, λόγω επιθυμίας της Ελένης. Τα αγόρια ξέσπασαν σε χειροκροτήματα, γιατί επανήλθαν τα φιλαράκια τους στο ποδόσφαιρο. Μα πιο πολύ από όλους χειροκρότησε η Ελένη! Κι αυτό ήταν πολύ συγκινητικό! Το ευχαριστήθηκα όμως κι εγώ, καθόσον δεν μπορούσα να τους βλέπω τιμωρημένους.

Με την ευκαιρία αυτού του ενθυμήματος να επισημάνω, ότι ο δάσκαλος δεν πρέπει να θεωρεί χάσιμο χρόνου την ενασχόλησή του με τα προβλήματα των μαθητών. Αντίθετα να θεωρεί ότι κάνει επένδυση στην παιδαγωγική ατμόσφαιρα της τάξης. Φανταστείτε, αν δεν υπήρχε λύση στο συγκεκριμένο πρόβλημα, τι προεκτάσεις θα έπαιρνε και πόσο θα έβλαπτε την ομαλή λειτουργία της τάξης. Είναι σίγουρο, ότι αφήνοντας τα προβλήματα να σέρνονται στην τάξη, στην πορεία θα χρειαστεί πολύ περισσότερος χρόνος για να αντιμετωπιστούν οι παρενέργειες, που αυτά θα δημιουργήσουν.

Ακόμη, ας έχει υπόψη ο δάσκαλος, ότι οι πολλές τιμωρίες πλήττουν το παιδαγωγικό κλίμα της τάξης, με ό,τι αυτό συνεπάγεται

Παρεμπιπτόντως να αναφερθώ επιγραμματικά και σε μια άλλη μικρή ιστορία από την ίδια τάξη. Μια μέρα ήρθε στο σχολείο μια μητέρα και μου εκμυστηρεύτηκε την ανησυχία της, για ένα αθώο αίσθημα που εκδήλωσε ένας μαθητής για την κόρη της.

Γέλασα, επιδιώκοντας την υποβάθμιση του γεγονότος, ενώ παράλληλα της υποσχέθηκα ότι θα επιληφθώ του θέματος. Χρειάστηκε μόνον μια ολιγόλεπτη παιδαγωγική συζήτηση ξεχωριστά με το κάθε παιδί και οι ανησυχίες της μητέρας εξαφανίστηκαν.

Πιστεύω ότι τα προβλήματα μεταξύ των μαθητών, όταν υπάρχει ο κατάλληλος χειρισμός, μπορούν και να ενδυναμώσουν τις διαμαθητικές σχέσεις, όπως έγινε στα δύο περιστατικά που προανέφερα.

Κλείνοντας θα ήθελα να επισημάνω, ότι ο δάσκαλος θα πρέπει να διαχειρίζεται με παιδαγωγική ευαισθησία τα προβλήματα και τα παραπτώματα των μαθητών. Έτσι οικοδομούνται οι καλές παιδαγωγικές και διαμαθητικές σχέσεις, καθώς και οι καλές συνεργασίες με τους γονείς, που έχει ανάγκη το εκπαιδευτικό έργο.

Ιωάννινα 15 Δεκεμβρίου 2018

Ο καλλιτέχνης της τάξης

Η ιστορία που θα σας αφηγηθώ, έλαβε χώρα πριν 31 χρόνια, σε ένα επαρχιακό Δημοτικό σχολείο, που μόλις είχα πάει. Πρωταγωνιστές της ιστορίας ο Σπύρος, μαθητής της Ε` τάξης και η αδελφή του η Αγγελική, μαθήτρια της ΣΤ` τάξης. Δίδασκα και στα δύο αδέρφια ταυτόχρονα, καθόσον εκείνη τη χρονιά είχα αναλάβει τις τάξεις Ε` και ΣΤ`.

Ο Σπύρος ήταν πολύ ήσυχος μαθητής και είχε μια ιδιαίτερη κλίση στη Ζωγραφική. Έκανε πολύ ωραία γράμματα, κάτι που δεν το είχα ξαναδεί σε αριστερόχειρα μαθητή. Το πάθος του για τη Ζωγραφική ξεκίνησε - όπως με πληροφόρησε η αδελφή του - όταν ο προηγούμενος δάσκαλος του είπε ότι μια μέρα θα γίνει μεγάλος ζωγράφος. Από τότε ο Σπύρος ζούσε μόνον για τη Ζωγραφική. Αρκετές φορές μάλιστα, ζωγράφιζε στις διδακτικές ώρες των άλλων μαθημάτων. Του έλεγα να κρατάει την όρεξή του για τις ώρες της Αισθητικής Αγωγής και να προσέχει σε όλα τα μαθήματα. Προσπαθούσα να τον πείσω, ότι οι βασικές γνώσεις που παρέχει το Δημοτικό σχολείο, του είναι απαραίτητες για οτιδήποτε κάνει στη ζωή του. Στα Μαθηματικά είχε σοβαρό πρόβλημα, καθόσον δεν ήξερε την προπαίδεια. Και δεν ήταν ο μόνος στην τάξη, αλλά οι περισσότεροι. Γι' αυτό και από την αρχή της σχολικής χρονιάς, ο πρώτος στόχος μου ήταν, όλοι οι μαθητές να μάθουν - το βασικό κριτικό των Μαθηματικών - την προπαίδεια. Ένας στόχος, που σύντομα επετεύχθη, με αποτέλεσμα να υποχωρήσει η μαθηματι-

κοφοβία και οι μαθητές να λύνουν καθημερινά τις ασκήσεις που τους έβαζα.

Εκείνη τη σχολική χρονιά, είχα χωρίσει τους μαθητές σε τέσσερις ομάδες. Μερικές φορές εφάρμοζα στην τάξη και την ομαδοκεντρική μέθοδο διδασκαλίας, που άρεσε πολύ στους μαθητές. Ο Σπύρος ανήκε τυπικά στη δεύτερη ομάδα, αλλά ουσιαστικά στον εαυτό του. Απέφυγα να του επιβάλω τις μαθητικές του υποχρεώσεις, θέλοντας από μόνος του να τις αναλάβει, όπως και οι άλλοι μαθητές. Ο Σπύρος όμως ζούσε στο όνειρό του.

Μια μέρα ενώ διδασκα Μαθηματικά, μου έκανε εντύπωση που ο Σπύρος κρατούσε σημειώσεις στο πρόχειρό του. Δεν μπορούσα να πιστέψω αυτό που έβλεπα. Στο τέλος της παράδοσης, κάνοντας επαναληπτικές ερωτήσεις για να δω αν υπήρχε αφομοίωση της ύλης, διαπίστωσα ότι ο Σπύρος δεν είχε καταλάβει τίποτε. Παραξενεύτηκα! Πήγα στο θρανίο του για να ελέγξω τις σημειώσεις που κρατούσε, γιατί μου φάνηκε παράξενο που σε μια τόσο εύκολη ερώτηση δε σήκωσε το χέρι του. Διαπίστωσα, ότι ο Σπύρος πάλι ζωγράφιζε. Του είπα χαμηλόφωνα να βάλει τη ζωγραφιά κάτω από το θρανίο και συνέχισα τις επαναληπτικές ερωτήσεις. Στο διάλειμμα είχα την άνεση του χρόνου και την ηρεμία να σιεφτώ, τι έπρεπε να κάνω. Η αδιαφορία του Σπύρου για όλα τα μαθήματα και για την ομάδα του ήταν διαρκής και έπρεπε να αντιμετωπιστεί.

Κατόπιν ήρεμης σκέψης, πριν αρχίσει το επόμενο μάθημα, είπα στο Σπύρο ότι μπορεί, αν θέλει, να αποχωρήσει από την ομάδα του και να ζωγραφίζει όποτε αυτός επιθυμεί. Τον διαβεβαίωσα ακόμη, ότι δεν πρόκειται να τον ενοχλήσει κανένας. Στην αρχή ο Σπύρος έδειξε να απολαμβάνει την πρότασή μου και ζωγράφιζε, σαν να μην είχε συμβεί τίποτε. Στην πορεία όμως, τα πράγματα άλλαξαν. Σταμάτησε να ζωγραφίζει κι άρχισε να προσέχει στο μάθημα, αλλά όταν σήκωνε το χέρι του,

διαπίστωνε ότι κανείς δεν του έδινε σημασία. Δεν είχε συνειδητοποιήσει ότι μόνος του είχε προκαλέσει την απομόνωσή του. Φάνηκε ότι ήθελε να βρίσκεται στην ομάδα του, αλλά με τους δικούς του όρους. Κάτι τέτοιο όμως, δεν μπορούσε να γίνει αποδεκτό από την ομάδα του. Έδειχνε στεναχωρημένος και το βλέμμα του ήταν καρφωμένο στο θρανίο. Η μοναξιά του έκατσε βαριά. Το στεναχωρημένο πρόσωπο του Σπύρου ήταν αναμενόμενο. Εκείνο που δεν ήταν αναμενόμενο ήταν τα βουρκαωμένα μάτια της Αγγελικής, της συμπονετικής αδελφής του. Στεναχωριόταν με την απομόνωση του Σπύρου και το έδειχνε όλο και πιο πολύ. Ανυπομονούσα να τελειώσει το μάθημα, για να συζητήσω κατ' ιδίαν με το Σπύρο. Όταν χτύπησε το κουδούνι για διάλειμμα, ζήτησα από το Σπύρο να έρθει στην έδρα. Κάναμε μια ωραία συζήτηση, όπου κλήθηκε να πάρει τις αποφάσεις του. Με διαβεβαίωσε ότι στο εξής θα συμμετέχει ενεργά στην ομάδα του και θα προσέχει σε όλα τα μαθήματα. Του έδωσα να καταλάβει ότι απομονώθηκε από την τάξη, γιατί αυτός το είχε επιλέξει.

Μόλις χτύπησε το κουδούνι για μάθημα, ανακοίνωσα στους μαθητές ότι ο Σπύρος επανήλθε στην ομάδα του. Τα μάτια της Αγγελικής έλαμψαν από χαρά. Πήγε κατευθείαν χαρούμενη στο θρανίο του αδελφού της και του έδινε συμβουλές, κουνώντας το δάκτυλο σαν αυστηρή δασκάλα. Ήταν μια πολύ συγκινητική στιγμή!

Ο Σπύρος τελικά, κράτησε την υπόσχεσή του. Έγινε προσεκτικός σε όλα τα μαθήματα και γρήγορα εντάχθηκε στο ρυθμό της τάξης. Σύντομα χρίστηκε και ομαδάρχης στη δεύτερη ομάδα και η καλλιτεχνική του φύση εκδηλώθηκε πιο πολύ. Στη γιορτή μάλιστα της 25^{ης} Μαρτίου, ο Σπύρος έπαιξε πρωταγωνιστικό ρόλο, σε ένα έμμετρο κωμικό σκετς, στην πλατεία του χωριού. Ένα ρόλο που κέρδισε με την αξία του, καθόσον είχε πολύ καλή απαγγελία.

Με την ευκαιρία της ιστορίας με το Σπύρο, να γράψω και δυο λόγια για τις σχολικές τιμωρίες. Κατ' αρχάς, η σωματική και η λεκτική βία δεν έχουν καμιά θέση στην εκπαίδευση. Οι δάσκαλοι που χρησιμοποιούν τη σωματική και τη λεκτική βία, δήθεν ως μέσο διαπαιδαγώγησης, στην ουσία εκτονώνουν τη δική τους επιθετικότητα σε βάρος των μαθητών. Κι αυτό είναι ανεπίτρεπτο και ολέθριο για τις παιδαγωγικές σχέσεις.

Η τιμωρία του δασκάλου πρέπει να σέβεται την προσωπικότητα του μαθητή, να είναι ρεαλιστική και προπαντός να μην είναι ανόητη (π.χ. γράψε μου 100 φορές, δεν θα ξανακάνω το τάδε παράπτωμα). Επίσης, να μην είναι υπερβολική και από τη στιγμή που θα επιβληθεί, θα πρέπει ο δάσκαλος να ελέγχει την εφαρμογή της. Διαφορετικά, δεν έχει κανένα νόημα να τιμωρηθεί ο μαθητής. Οι αλόγιστες, προσβλητικές και παρορμητικές τιμωρίες, υποσιιάπτουν τις παιδαγωγικές σχέσεις, που είναι τα θεμέλια του εκπαιδευτικού έργου. Τώρα που γράφω αυτά τα λόγια, συνειρμικά ήρθαν στο μυαλό μου οι τιμωρίες του δικού μου δασκάλου, που ήταν ανόητες και σαδιστικές.

Είναι γεγονός, ότι τα πολλά παραπτώματα των μαθητών, οφείλονται στην αδυναμία του δασκάλου να επιβληθεί με παιδαγωγικό τρόπο. Πάντα πίστευα και πιστεύω, ότι οι πολλές τιμωρίες είναι ένας αρνητικός δείκτης της λειτουργίας μιας τάξης.

Ως δάσκαλος, εξαιτίας των πολύ καλών παιδαγωγικών σχέσεων που είχα με τους μαθητές, πολύ σπάνια έβαζα τιμωρίες. Τα προβλήματα και τα παραπτώματα των μαθητών, τα αντιμετώπιζα με παιδαγωγικές συζητήσεις, που κατ' κανόνα έφερναν θετικά αποτελέσματα. Αν όμως καμιά φορά αναγκαζόμουν να τιμωρήσω μαθητή - εξαιτίας σοβαρού ή επαναλαμβανόμενου παραπτώματος - πάντα έλεγχα την τήρηση της ποινής, δίνοντας το σωστό μήνυμα στην τάξη.

Ακόμη, με αφορμή το περιστατικό με το Σπύρο, θα ήθελα να επισημάνω, ότι οι μαθητές πρέπει να μάθουν από το Δημοτικό

σχολείο να ασχολούνται και με πράγματα που δεν τους είναι αρεστά, αλλά τους είναι απαραίτητα για τη μόρφωσή τους. Έτσι προετοιμάζονται καλύτερα για τη ζωή. Όπως μας δίδαξε ο Αριστοτέλης «της παιδείας οι ρίζες είναι πικρές, μα οι καρποί γλυκοί.» Αυτά τα σοφά λόγια, πρέπει να τα υπενθυμίζουμε στους μαθητές, όταν καμιά φορά δυσανασχετούν με τις μαθητικές τους υποχρεώσεις.

Ιωάννινα 24 Δεκεμβρίου 2018

Είχα καλό φαΐ κύριε!

Η ανάληψη μιας καινούργιας τάξης από το δάσκαλο, απαιτεί τις πρώτες δέκα ημέρες να εφαρμόσει μια συγκεκριμένη διαδικασία, ώστε να γνωρίσει σύντομα τους μαθητές του. Τη διαδικασία αυτή την έχω ονομάσει «διδασκαλικό τσει-απ» και την έχω περιγράψει λεπτομερώς στο άρθρο μου «Καλές πρακτικές για το δάσκαλο».

Ως δάσκαλος είχα ως αρχή, να αποφεύγω να παίρνω πληροφορίες από τους προηγούμενους συναδέλφους για τους νέους μαθητές μου. Διαμόρφωνα τη δική μου άποψη, με τις δικές μου μεθόδους ανίχνευσης του μαθησιακού τους επιπέδου και του χαρακτήρα τους. Με τους λεγόμενους «δύσκολους» μαθητές πάντα τα έβρισκα, γι' αυτό και δεν ήθελα να ακούω αρνητικά σχόλια για το χαρακτήρα τους. Καμιά φορά όμως, χωρίς να το θέλω, έφθαναν στα αυτιά μου μερικές πληροφορίες, που έπρεπε να αξιολογήσω. Η παρακάτω ιστορία που θα σας αφηγηθώ, έχει αφετηρία μια τέτοια πληροφορία.

Δίδασκα στις τάξεις Ε' και ΣΤ' σε ένα επαρχιακό Δημοτικό σχολείο. Μια μέρα ο δάσκαλος που είχαν την προηγούμενη χρονιά, μου είπε: «Τάσο, έχε υπόψη σου, ότι μερικοί μαθητές σου στο μεσημεριανό τους φαγητό θέλουν και το κρασάκι τους». Ταυτόχρονα, δραματοποιούσε τα λόγια του, κατευθύνοντας τον αντίχειρα του δεξιού χεριού του προς το στόμα του. Γέλασα με τον παραστατικό τρόπο ομιλίας και ταυτόχρονα

προβληματίστηκα. Το χωριό παρήγαγε ειλεκτό κρασί και τα λεγόμενά του έπρεπε να ερευνηθούν.

Έτσι, μια μέρα αποφάσισα να μιλήσω στην τάξη για το αλκοόλ, δίχως φυσικά να τους αποκαλύψω την πληροφορία που είχα από το συνάδελφό μου. Χωρίς να δαιμονοποιήσω το αλκοόλ (εξάλλου τους είπα ότι κι εγώ πίνω κανένα ποτηράκι), επισήμανα ότι η χρήση του πρέπει να γίνεται με μέτρο και μόνον από ενήλικες. Τόνισα ότι η κατάχρηση οδηγεί στον αλκοολισμό, που βλάπτει σοβαρά την υγεία, την οικογένεια και την κοινωνία. Στη συνέχεια, εστίασα στις βλαβερές συνέπειες που έχει το αλκοόλ στην παιδική ηλικία και τους διάβασα και μερικές απόψεις γιατρών από ένα βιβλίο που είχα μαζί μου. Έτσι τα λεγόμενά μου ξέφυγαν από το κήρυγμα και απέκτησαν τεκμηρίωση και ενδιαφέρον. Από την ένταση προσοχής των μαθητών και τις αντιδράσεις τους, κατάλαβα ότι μερικοί το τσούζανε. Δεν έμεινα όμως στη διαίσθησή μου. Στο τέλος της διδακτικής ώρας ζήτησα από όλους τους μαθητές να μου πουν, αν στο σπίτι τους πίνουν και κανένα ποτηράκι. Από τις απαντήσεις που πήρα, επιβεβαίωσα την πληροφορία του συνάδελφου.

Ύστερα από λίγες ημέρες κάλεσα τους γονείς στο σχολείο και συζήτησα μαζί τους το θέμα του αλκοόλ. Μου έκανε εντύπωση ότι μερικοί θεωρούσαν φυσιολογικό, που το παιδί τους στο μεσημεριανό φαγητό έπινε και μια κούπα κρασί. Αντέκρουσα την αντίληψη αυτή, πείθοντας τους γονείς να μην επιτρέπουν στα παιδιά τους να πίνουν αλκοόλ.

Μερικοί γονείς, κυρίως πατεράδες, κάνουν το λάθος να καμαρώνουν τα παιδιά τους όταν πίνουν αλκοόλ ή ακόμη χειρότερα να τα ενθαρρύνουν, με αποτέλεσμα άθελά τους να ναρκοθετούν τη σωματική και ψυχική υγεία τους. Φανταστείτε αυτά τα παιδιά, πόσο ευάλωτα γίνονται στο αλκοόλ, όταν μπουν στην εφηβεία.

Αφού πέρασαν μερικές ημέρες, ξαναρώτησα τους «μερακλήδες» μαθητές να μου πουν, αν σταμάτησαν να πίνουν κρασί. Οι πολύ καλές παιδαγωγικές σχέσεις που είχα μαζί τους, μου έδωσαν ειλικρινείς απαντήσεις. Με ικανοποίηση άκουγα έναν-έναν να μου λέει ότι σταμάτησε. Όταν όμως έφτασα στον Τάκη, κάπου τον έβλεπα να δυσκολεύεται να μιλήσει. «Ελα Τάκη, πες μου και συ!» του λέω. Ύστερα από λίγο ο Τάκης έσπασε τη σιωπή του και μου είπε διστακτικά: «Κύριε, ήπια μια κούπα κρασί.» Τον κοίταζα στα μάτια και δυσκολευόμουν να του πω κάτι. Το κήρυγμα ενοχής ποτέ δε μου πήγαινε ως μέθοδος διαπαιδαγώγησης. Ο Τάκης προσπαθώντας να δικαιολογηθεί, πέρασε στην αντεπιθεση λέγοντας: «Είχα καλό φαΐ κύριε!» Έβαλα τα γέλια και μαζί μου όλη η τάξη. «Ποιο ήταν το καλό φαΐ Τάκη;» τον ρώτησα. «Κρέας κοικινιστό με πατάτες τηγανιτές» μου απάντησε χαμογελαστά. «Καλό φαγητό» σχολίασα, προσπαθώντας να συγκρατήσω τα γέλια, ώστε να μην καταλήξει η συζήτηση σε κωμωδία. «Δηλαδή Τάκη, όταν έχεις καλό φαγητό πάντα θα πίνεις;» τον ξαναρώτησα. «Όχι κύριε, δεν θα ξαναπιώ» μου απάντησε αποφασιστικά. Ολοκληρώνοντας την ιστορία να γράψω ότι ο Τάκης, όπως μου είπε η μητέρα του, δεν ξαναήπια κρασί, ούτε κι όταν είχε καλό φαγητό στο τραπέζι. Τήρησε την υπόσχεσή του.

Η συζήτηση που έγινε στην τάξη για το αλκοόλ και τον αλκοολισμό, αποδείχτηκε σημαντική για όλους τους μαθητές.

Με την ευκαιρία αυτού του ενθυμήματος να επισημάνω, ότι ο δάσκαλος πρέπει να μιλάει στην τάξη για διάφορα κοινωνικά θέματα. Απαραιτήτως όμως, να είναι καλά προετοιμασμένος, να χρησιμοποιεί εποπτικό υλικό, να κάνει διάλογο με τους μαθητές και να αποφεύγει το κήρυγμα.

Σήμερα, με την ύπαρξη της Ευέλικτης Ζώνης στο ωρολόγιο πρόγραμμα και με τη βοήθεια του Διαδικτύου, μπορούν και οι μαθητές να αναλαμβάνουν διάφορα κοινωνικά θέματα και να

τα παρουσιάζουν από την έδρα της τάξης. Έτσι, εκπαιδεύονται να μιλούν σε ακροατήριο, ενώ παράλληλα ενισχύεται και η δημοκρατική λειτουργία της τάξης.

Ιωάννινα 14 Δεκεμβρίου 2018

Καπνίζετε κύριε;

Πάντα ως δάσκαλος στην Ε` και στην ΣΤ` τάξη, παρουσίαζα θέματα που αφορούσαν τις βλαβερές συνέπειες του τσιγάρου, του αλκοολισμού και των ναρκωτικών, φροντίζοντας την ημέρα της παρουσίασης να είναι παρόντες όλοι οι μαθητές. Έντονα χαράχτηκε στη μνήμη μου η ένταση προσοχής των μαθητών σε αυτές τις διδασκαλίες.

Πάντα είχα τη βαθιά πεποίθηση ότι όλοι οι μαθητές, πριν μπουν στην εφηβεία, πρέπει να γνωρίζουν τους κινδύνους που τους παραμονεύουν στη γωνία, ώστε να είναι έτοιμοι να αντισταθούν, όταν οι περιστάσεις το απαιτήσουν.

Το παρακάτω περιστατικό είναι από την ημέρα που παρουσίασα το θέμα «Οι βλαβερές συνέπειες του τσιγάρου», το σχολικό έτος 1984-1985, στο 136^ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών, στην ΣΤ` τάξη.

Θυμάμαι ότι άρχισα τη διδασκαλία με την επισήμανση, ότι μερικά έργα στον κινηματογράφο, στην τηλεόραση και στη λογοτεχνία, παρουσιάζουν με έναν ελκυστικό και τελετουργικό τρόπο τους ήρωες όταν καπνίζουν, γεγονός που παρακινεί τους νέους να γίνονται καπνιστές δίχως να το καταλάβουν.

Στη συνέχεια διάβασα μεγάλωφωνα στην τάξη από ένα ιατρικό βιβλίο, συγκλονιστικές αφηγήσεις γιατρών και ασθενών, για τις βλαβερές συνέπειες του τσιγάρου. Οι μαθητές συνειδητοποίησαν, ότι πίσω από τις λαμπερές και γοητευτικές εικόνες του καπνίσματος, παραμονεύει η εξάρτηση, η αρρώστια και ο θά-

νατος. Τόνισα ιδιαίτερα στους μαθητές, ότι και το παθητικό κάπνισμα βλάπτει σοβαρά την υγεία.

Στο τέλος τους έδειξα και μια σιληρή φωτογραφία, που έδειχνε από τη μια μεριά υγιείς πνεύμονες ενός μη καπνιστή, που ήταν ανοιχτού κόκκινου χρώματος, και από την άλλη μεριά άρρωστους πνεύμονες ενός καπνιστή, που ήταν μαυρισμένοι από την πίσσα και τη νικοτίνη. Με τη φράση «εσείς θα επιλέξετε το χρώμα που θα έχουν οι πνεύμονές σας στο μέλλον», ολοκλήρωσα τη διδασκαλία. Το σοκ των μαθητών ήταν μεγάλο! Θυμάμαι την Ελένη να λέει: «Τώρα που θα πάω σπίτι, θα παραικάσω τον μπαμπά μου να κόψει το τσιγάρο!»

Ο Γιάννης όμως ένωσε κι ένα δεύτερο σοκ, λίγες ημέρες μετά, όταν με είδε στο γραφείο των δασκάλων με ένα τσιγάρο στο χέρι! Με κοίταξε με γουρλωμένα μάτια, σαν να μην ήθελε να πιστέψει, αυτό που έβλεπε! «Καπνίζετε κύριε;» μου είπε. Ο συνάδελφος Παναγιώτης που ήταν δίπλα μου, καπνιστής κι αυτός, απόρησε με το ξάφνιασμα του Γιάννη και του είπε: «Καλά, τόσο περιεργό σου φαίνεται που καπνίζει ο κύριός σου;» Πού να ξέρει ο συνάδελφος, τι ειπώθηκε στην τάξη για το τσιγάρο!

Την αντίδραση του Γιάννη δεν την ξέχασα ποτέ! Με το δικό του τρόπο μου είπε το αρχαίο ρητό «Δάσκαλε, που δίδασκες και νόμο δεν ειράτεις!» Ένωσα τόσο άσχημα, που δεν κάπνισα άλλη φορά στο σχολείο. Ύστερα από λίγους μήνες έκοψα δια παντός το τσιγάρο, προστατεύοντας την υγεία μου και αποκαθιστώντας τη συνέπεια λόγου και πράξης, όταν μιλούσα στους μαθητές για τις βλαβερές συνέπειες του καπνίσματος. Ας μην ξεχνάμε ότι διαπαιδαγωγούμε σωστά, δια του καλού παραδείγματος. Το κακό παράδειγμα είναι μεταδοτικό και ακυρώνει τη δύναμη του λόγου.

Δεν μπορεί ο δάσκαλος να πείσει ότι το τσιγάρο βλάπτει την υγεία, όταν οι μαθητές του τον βλέπουν να καπνίζει!

Δεν μπορεί ο γιατρός να πείσει ότι το τσιγάρο ευθύνεται για συγκεκριμένες παθήσεις, όταν οι ασθενείς του τον βλέπουν να καπνίζει!

Δεν μπορεί ο γονέας να πείσει ότι το τσιγάρο είναι μια βλαβερή συνήθεια, όταν τα παιδιά του τον βλέπουν να καπνίζει!

Κλείνοντας θα ήθελα να επισημάνω ότι οι μαθητές στην Ε` και ΣΤ` Δημοτικού, είναι στην πιο κατάλληλη ηλικία, για μια πρώτη και εμπειριστατωμένη ενημέρωση από το δάσκαλο για τις βλαβερές συνέπειες του τσιγάρου, του αλκοολισμού και των ναρκωτικών. Μια ενημέρωση, που αν ριζώσει καλά μέσα τους, θα είναι ένα πολύτιμο εφόδιο για όλη τους τη ζωή!

Ιωάννινα 19 Μαρτίου 2017

Ο Θοδωρής είπε τον κύριο μπαμπά!

Ως δάσκαλος, διευθυντής και σχολικός σύμβουλος στη Δημοτική Εκπαίδευση, αρκετές φορές εντυπωσιάστηκα και προβληματίστηκα από την προφορική και γραπτή έκφραση των μαθητών, που αποκάλυπτε αλήθειες με έναν ιδιαίτερο και μοναδικό τρόπο!

Ενδεικτικά, θα ήθελα να αναφερθώ, στην αυθόρμητη έκφραση ενός μικρού μαθητή, του 64^{ου} Δημοτικού Σχολείου Πατρών. Στο εν λόγω σχολείο ήμουν διευθυντής για τρία χρόνια (1999-2002) και δίδαχα 12 ώρες την εβδομάδα σε όλες τις τάξεις, κυρίως το μάθημα της Αισθητικής Αγωγής.

Μια καλή πρακτική που εφαρμόζα (διάρκειας μιας διδακτικής ώρας), ήταν η αφήγηση ενός μύθου, στη συνέχεια η δραματοποίησή του και στο τέλος η απεικόνισή του με μια ζωγραφιά. Με ελάχιστη προετοιμασία στηνόταν ένα πανηγύρι στην τάξη! Όλοι διεκδικούσαν ένα ρόλο, γι' αυτό και επαναλάμβανα τη δραματοποίηση με διαφορετικούς μαθητές.

Δυστυχώς, μερικοί δάσκαλοι στις ώρες της Αισθητικής Αγωγής διδάσκουν Μαθηματικά και Γλώσσα, στερώντας από τους μαθητές την αισθητική απόλαυση. Μια απόλαυση που γίνεται μεγαλύτερη, όταν ο δάσκαλος εναλλάσσει τις καλλιτεχνικές δραστηριότητες στην τάξη.

Μια μέρα στην Α' τάξη, στην ώρα της Αισθητικής Αγωγής, αφηγήθηκα στους μαθητές τον αγαπημένο μου μύθο «Το φίδι και το γεράκι», του Μαξίμ Γκόρκι. Ακολούθησε η δραματοποίηση του μύθου, όπου όλοι οι μαθητές ήθελαν να παίξουν το

ρόλο του γερακιού, ενώ το ρόλο του φιδιού δεν τον ήθελε κανένας. Όταν ήρθε η ώρα να ζωγραφίσουν το μύθο, μια έκπληξη με περίμενε! Ένας συνεσταλμένος μαθητής, με σγουρά μαύρα μαλλιά και καστανά μάτια, σήκωσε το χέρι του και μου ψιθύρισε: «Μπαμπά, με τι χρώμα να ζωγραφίσω το γεράκι;» Ξαφνιάστηκα! Πρώτη φορά με αποκαλούσαν «μπαμπά»! Ξαφνιάστηκε όμως και ο Αλέξανδρος που καθόταν δίπλα του και φώναζε δυνατά: «Ο Θοδωρής είπε τον κύριο μπαμπά!» Όλοι οι μαθητές ξέσπασαν σε κοροϊδευτικά γέλια! Ο Θοδωρής ένιωσε άβολα, κοκκίνισε κι έσκυψε το κεφάλι. Εκείνη τη στιγμή διαίσθανθηκα την απουσία του πατέρα του από το σπίτι. Προσπαθώντας να σταματήσω τα γέλια, έκανα παρατήρηση σε όλους, να μη γελάνε με τα λάθη των συμμαθητών τους.

Την άλλη μέρα πληροφορήθηκα από την Αφροδίτη, ταμία του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων, ότι ο Θοδωρής ζούσε με τη μητέρα του και την αδελφή του. Ο πατέρας τους είχε εγκαταλείψει το σπίτι. Η λανθάνουσα γλώσσα του Θοδωρή, σε ανύποπτο χρόνο, αποκάλυψε την αλήθεια με έναν μοναδικό τρόπο!

Ο καημένος ο Θοδωρής, δεν με αποκάλεσε ποτέ ξανά μπαμπά. «Συνεμορφώθη με τας υποδείξεις» των συμμαθητών του. Με αποκαλούσε πάντα «κύριε διευθυντή». Έτσι ένιωθε ασφαλής, γιατί κανείς πλέον δε γελούσε μαζί του.

Ιωάννινα 21 Φεβρουαρίου 2017

Το τέταρτο γκολ ήταν ζωγραφιά!

Τα πρώτα 15 χρόνια που εργάστηκα ως δάσκαλος, δεν υπήρχε η ειδικότητα της Φυσικής Αγωγής στο Δημοτικό σχολείο. Οι δάσκαλοι τότε ήμασταν παντός καιρού και κάναμε όλα τα μαθήματα. Πολλές ωραίες στιγμές παρέμειναν στη μνήμη μου από τα χρόνια εκείνα! Η Γυμναστική ήταν ένα ευχάριστο μάθημα για όλους μας! Παιζαμε ποδόσφαιρο, μπάσκετ, βόλεϊ... Έτσι καλυτέρευαν και οι παιδαγωγικές σχέσεις.

Ως δάσκαλος αρκιετές φορές οργάνωνα αγώνες στίβου και ποδοσφαίρου. Αργότερα, ως διευθυντής ενθάρρωνα τους μαθητές να συμμετέχουν σε αγώνες ατομικών και ομαδικών αθλημάτων, που οργάνωνε το γραφείο Φυσικής Αγωγής. Και ως σχολικός σύμβουλος παρακολουθούσα τους αθλητικούς αγώνες των σχολείων της περιφέρειάς μου.

Στα δικά μου μαθητικά χρόνια, οι δάσκαλοι θεωρούσαν τη Γυμναστική παρακατιανό μάθημα. Μας έκλεβαν τις ώρες της Γυμναστικής και τις διέθεταν στα Μαθηματικά και τη Γλώσσα. Με την είσοδο του γυμναστή στο Δημοτικό σχολείο, η κλοπή αυτή σταμάτησε και ο σχολικός αθλητισμός αναβαθμίστηκε.

Το μάθημα της Γυμναστικής, καλό είναι να αποχτήσει μια πιο συγκεκριμένη διδακτέα ύλη, η εφαρμογή της οποίας να ελέγχεται από το σχολικό σύμβουλο Φυσικής Αγωγής. Οι μαθητές τελειώνοντας το Δημοτικό σχολείο, θα πρέπει να έχουν αγωνιστεί σε ατομικά και ομαδικά αθλήματα και να έχουν χορέψει παραδοσιακούς χορούς. Έτσι, από τη μικρή ηλικία θα αγαπή-

σουν τον αθλητισμό και τον παραδοσιακό χορό, αποκτώντας πολύτιμα εφόδια για όλη τη ζωή!

Ο αθλητισμός είναι μια βασική παράμετρος του εκπαιδευτικού έργου. Οι αρχαίοι Έλληνες με πέντε λέξεις, μας τα είπαν όλα! «Νους υγιής εν σώματι υγιεί». Και στη δημοτική γλώσσα, «γερό μυαλό σε γερό κορμί».

Θα ήθελα να αναφερθώ σε μια ιστορία, που έλαβε χώρα το σχολικό έτος 1992-1993, στο 2^ο Δημοτικό Σχολείο Οβρυάς Πατρών. Είχα πάει σε αυτό το σχολείο με μετάθεση από την Αθήνα, το Σεπτέμβριο του 1992. Τη χρονιά εκείνη κανείς δάσκαλος δεν ήθελε να διδάξει στην ΣΤ΄ τάξη, γιατί είχε τη φήμη των δύσκολων μαθητών. Η δυσανάλογη σύνθεση της τάξης - 22 αγόρια και 10 κορίτσια - ενίσχυε τη φήμη αυτή. Θυμάμαι έναν συνάδελφο να λέει: «Η ΣΤ΄ τάξη έχει αγρίμια, δεν έχει μαθητές. Μόνον το ποδόσφαιρο τους ενδιαφέρει.» Τα λόγια του συναδέλφου καθόλου δε με ανησύχησαν. Με τους ζωηρούς μαθητές πάντα τα πήγαινα καλά, χωρίς να γίνομαι αυταρχικός. Ίσως, γιατί μου θύμιζαν τα δικά μου μαθητικά χρόνια. Γι' αυτό και ανέλαβα οικειοθελώς την ΣΤ΄ τάξη, διαισθανόμενος μια ενδιαφέρουσα σχολική χρονιά. Το εν λόγω σχολείο ήταν εξαθέσιο και συστεγαζόταν με το 1^ο Δημοτικό Σχολείο Οβρυάς που ήταν δωδεκαθέσιο.

Κάθε χρόνο στο σχολικό συγκρότημα, γινόταν ποδοσφαιρικός αγώνας μεταξύ των δύο σχολείων. Την περσινή χρονιά το σχολείο μου είχε χάσει και φέτος οι μαθητές μου ήθελαν να πάρουν τη ρεβάνς. Ήταν δύσκολο όμως να νικήσουν, γιατί το άλλο σχολείο είχε διπλάσιους μαθητές και ως εκ τούτου είχε περισσότερες επιλογές ποδοσφαιριστών. Τότε, πέρασε από το μυαλό μου, να βάλω κι εγώ ένα χεράκι για να πάρουμε τη ρεβάνς. Στο πίσω μέρος του μυαλού μου ήταν η χρησιμοποίηση του ποδοσφαίρου για την καλύτερη λειτουργία της τάξης.

Οι μαθητές της Οβρυάς ήταν μεγαλωμένοι στις αλάνες. Διέφεραν από τους μαθητές των διαμερισμάτων, που είχα γνωρίσει στην Αθήνα. Ήταν πιο σκληραγωγημένοι. Στα πρόσωπά τους έβλεπα τη δική μου παιδική ηλικία.

Μια ημέρα μού ήρθε η ιδέα, να τους αφιερώσω το ριζιτικό τραγούδι, «Αγορίμια κι αγριμάκια μου». Έβαλα το τραγούδι στο μαγνητόφωνο και το τραγουδήσαμε όλοι μαζί. Έπεσε πολύ γέλιο στην τάξη! Το χιούμορ αρκετές φορές ομόρφυνε τις διδασκαλίες.

Ένα πρωινό μπήκα στην τάξη με έναν ασυνήθιστο τρόπο. Είπα καλημέρα, και για μερικά δευτερόλεπτα κοιτάζα όλους τους μαθητές στα μάτια, δίχως όμως να μιλάω σε κανέναν. Όλοι κατάλαβαν ότι κάτι ήθελα να τους πω και χαμογελούσαν. Πήρα ένα σοβαρό ύφος και με αποφασιστικό τρόπο είπα: «Φέτος θα νικήσουμε στο ποδόσφαιρο το 1^ο Δημοτικό Σχολείο Οβρυάς, με το σύστημα [4-4-2], που θα σας διδάξω στις ώρες της Γυμναστικής.» Δεν πρόλαβα να τελειώσω τη φράση και τα αγόρια πετάχτηκαν στον αέρα! Δεν κρατιόταν με τίποτε! Όταν μάλιστα τους έδειξα το βιβλίο «Η τέχνη του ποδοσφαίρου», που θα χρησιμοποιούσα στις προπονήσεις, όρμησαν κατά πάνω μου, για να το δουν από κοντά! Έλαμπαν από χαρά! Ζήτησα συγγνώμη από τα κορίτσια, που για ένα χρονικό διάστημα θα ασχολούμουν μόνον με τα αγόρια στη Γυμναστική.

Διαισθανόμουν ότι το ποδόσφαιρο θα γινόταν το κλειδί αυτοπειθαρχίας των μαθητών και όχι μόνον! Από την πρώτη κιόλας προπόνηση, η ένταση προσοχής των αγοριών χτύπησε κόκκινο! Ό,τι τους έλεγα, το έπιαναν με την πρώτη! Την ώρα εκείνη, έριχνα εμβόλιμα και μερικά ερωτήματα: «Πώς είναι δυνατόν να κατανοείται τόσο εύκολα τη θεωρία του ποδοσφαίρου και να δυσκολεύεστε στα Μαθηματικά, που είναι πολύ πιο εύκολα; Γιατί να μην συνεργάζεστε τόσο καλά και στα άλλα μαθήματα;»

Τα μαθήματα ποδοσφαίρου πήγαιναν πακέτο με τις υποχρεώσεις που είχαν ως μαθητές. Το «πάρε-δώσε» ήταν μέρος της συμφωνίας και το έλεγγα καθημερινά. Και κάτι άλλο, πολύ σημαντικό! Το ποδόσφαιρο συνέβαλε στην αυτοπειθαρχία και στη συνεργασία των μαθητών, που ήταν και το ζητούμενο. Τα «αγρίμια» της τάξης σιγά-σιγά ημέρεψαν. Κατάλαβαν, τι σημαίνει ένταση προσοχής και ενδιαφέρον για το μάθημα, και τι σημαίνει αδιαφορία και αφηρημάδα. Και για να μην πολυλογώ, υπήρξε βελτίωση των μαθητών σε όλα τα μαθήματα. Αυτό φαινόταν καθαρά, σε όλα τα τεστ που έβαζα.

Στις προπονήσεις όλοι οι μαθητές διεκδικούσαν μια θέση βασικού παίκτη στην ομάδα. Τα έδιναν όλα! Παρόλο όμως τον ανταγωνισμό, υπήρχε ένα πολύ καλό κλίμα στην ομάδα! Όλοι οι μαθητές συμφωνούσαν με τις επιλογές που έκανα κι αυτό με ευχαριστούσε ιδιαίτερα! Δεν ήθελα κανέναν μαθητή να αισθάνεται αδικημένος. Όλα τα προβλήματα τα συζητούσαμε και τα λύναμε επί τόπου. Είχα μια πολύ καλή επικοινωνία με όλους τους μαθητές!

Την ημέρα του ποδοσφαιρικού αγώνα, είχαμε μια ενθουσιώδη εξέδρα υποστήριξης της ομάδας από όλους τους μαθητές του σχολείου. Το σύνθημα «2° Οβρυάς, σημαίνει δύναμη», που ήταν γραμμένο σε ένα πανό, αντηχούσε στο γήπεδο! Ανάλογη εξέδρα είχε και το άλλο σχολείο. Ήθελαν, δεν ήθελαν, όλοι μπήκαν στο ρυθμό του αγώνα. Ακόμη και τα κορίτσια! Η παρουσία των δασκάλων στο γήπεδο, έδινε μια επισημότητα στον αγώνα. Ήμουν αισιόδοξος για τη νίκη. Το ίδιο και οι μαθητές. Η καλή προπόνηση έφερε αυτή την αισιοδοξία!

Οι μαθητές μου έπαιζαν δυνατό και καθαρό ποδόσφαιρο. Συνεργάστηκαν πολύ καλά και η νίκη ήρθε άνετα, με σκορ 4-1. Το τέταρτο γκολ της ομάδας μου, έμελλε να μείνει στη μνήμη μου. Ήταν καρπός άριστης συνεργασίας. Η μπάλα ξεκίνησε από την άμυνά μας και με γρήγορες, συρτές πάσες έφθασε

στην επίθεση, όπου ο Δημήτρης με δυνατό σουτ την έστειλε στα δίχτυα! Κατά τη διάρκεια της φάσης, οι αντίπαλοι δεν κατάφεραν ούτε να αγγίξουν τη μπάλα! Ήταν μια προσπάθεια, που απέσπασε το θαυμασμό των δασκάλων. Την άλλη ημέρα, στην κριτική του αγώνα που κάναμε στην τάξη, ο Δημήτρης αποτύπωσε την ομορφιά του τέταρτου γκολ με το δικό του τρόπο. Σήκωσε το χέρι του και είπε: «Κύριε, το τέταρτο γκολ ήταν ζωγραφιά!»

Πέντε χρόνια αργότερα, μια ομάδα μαθητών από αυτή την τάξη, με επισκέφτηκε στο 47^ο Δημοτικό Σχολείο Πατρών, όπου διδάσκα την εποχή εκείνη. Ένωσα ιδιαίτερη χαρά και συγκίνηση! Στα μάτια τους είδα την ίδια αγάπη, τον ίδιο σεβασμό, την ίδια ευγνωμοσύνη! Σαν να μην είχε περάσει ο χρόνος! Χαριτολογώντας ζήτησα τη βοήθειά τους, για τη δημιουργία ποδοσφαιρικής ομάδας στο 47^ο Δημοτικό Σχολείο Πατρών. Χαμογέλασαν και ανταπέδωσαν το χιούμορ, με την υπόσχεση ότι θα με βοηθήσουν. Ίσως να μην είχε νόημα να γράψω αυτή την ιστορία, αν το ποδόσφαιρο δεν είχε συμβάλει στην πολύ καλή λειτουργία της ΣΤ΄ τάξης.

Κλείνοντας, θα ήθελα να επισημάνω, ότι οι σχολικές δραστηριότητες θα πρέπει να πηγάζουν, κυρίως, από τα ενδιαφέροντα των μαθητών. Ο δάσκαλος επιβάλλεται να ακούει τους μαθητές του, γιατί έτσι επιτυγχάνεται η δημοκρατική λειτουργία της τάξης και βελτιώνονται οι παιδαγωγικές σχέσεις.

Ιωάννινα 30 Απριλίου 2017

Ένα απρόοπτο γεγονός!

Ως δάσκαλος, διευθυντής και σχολικός σύμβουλος, πάντα ήμουν στη διάθεση των γονέων, όταν ζητούσαν εκτάκτως να επικοινωνήσουν μαζί μου. Έτσι λυνόταν αρχειτά προβλήματα, που αρχικά φαινόταν πολύ δύσκολα. Η επιτυχία του παιδαγωγικού και διδακτικού έργου, προϋποθέτει μια καλή συνεργασία του δασκάλου με τους γονείς. Οι περισσότεροι γονείς είναι συνεργάσιμοι, αλλά υπάρχουν και γονείς που αδιαφορούν για την πρόοδο των παιδιών τους, ενώ άλλοι που επεμβαίνουν αρνητικά στο εκπαιδευτικό έργο. Το γεγονός που θα σας αφηγηθώ, ανάγεται στην τελευταία περίπτωση.

Δίδασκα σε πολυθέσιο Δημοτικό Σχολείο, όταν ένα πρωινό του Νοέμβρη, βρήκα στην έδρα της τάξης ένα σημείωμα, που έγραφε επί λέξει: «Κύριε Τασινέ, το γιο μου τον στέλνω στο σχολείο να μαθαίνει γράμματα κι όχι να ακούει ιστορίες για το Πολυτεχνείο. Αν θέλετε να μάθετε ποιος είμαι, καλέστε με». Στο τέλος υπήρχε η υπογραφή και το ονοματεπώνυμο του αποστολέα. Άμεση ήταν η απάντησή μου: «Την ερχόμενη Τετάρτη, στις εφτά το απόγευμα, που θα έχουμε ενημέρωση γονέων, θα είμαι στη διάθεσή σας, να συζητήσουμε και αυτό το θέμα». Τον εν λόγω πατέρα, δεν τον είχα δει ποτέ στο σχολείο. Γνώριζα μόνον ότι ήταν πολύτεχνος. Εκείνη την εποχή, η γιορτή του Πολυτεχνείου και τα τραγούδια του Μίκη Θεοδωράκη, δεν γινόταν εύκολα αποδεκτά απ' όλους τους γονείς. Την Τετάρτη το απόγευμα, αφού τέλειωσα το διδακτικό μου ωράριο, παρέμεινα στην έδρα της τάξης για να ενημερώσω

τους γονείς. Κάθε πατέρας που έμπαινε στην τάξη, τον κοιτάζα προσεκτικά. Η φυσιογνωμία κανενός δεν έδειχνε ανήσυχη. Εκεί που ετοιμαζόμουν να τους καλωσορίσω, εμφανίζεται στην πόρτα ένας τύπος, βγαλμένος από αμερικάνικο φιλμ-νουάρ. Ξερακιανός, μετρίου αναστήματος, με κοκάλινα γυαλιά μυωπίας, καπαρντίνα, καβουράκι και γραβάτα. Όλα σε σκούρο χρώμα. Στάθηκε όρθιος στο τέλος της αίθουσας και το βλέμμα του ήταν ασταθές. Του πρότεινα να καθίσει, αλλά αρνήθηκε. Έδειχνε ανήσυχος και υπέθεσα ότι αυτός ήταν ο συντάκτης του σημειώματος.

Καλωσόρισα τους γονείς και τους ευχαρίστησα που ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμά μου. Πάντα είχα ως αρχή, να κάνω μια γενική τοποθέτηση για τον τρόπο που εργάζομαι στην τάξη και μετά να αρχίζω την ατομική ενημέρωση. Τελειώνοντας τη γενική τοποθέτηση, θεώρησα σκόπιμο, να τους διαβάσω την εγκύκλιο του Υπουργείου Παιδείας, σχετικά με την υποχρέωση που είχα ως δάσκαλος, να μιλήσω στα παιδιά για τα γεγονότα του Πολυτεχνείου. Στη συνέχεια τους διάβασα το σημείωμα του πατέρα, χωρίς να αναφέρω το όνομά του, σχολιάζοντας ότι η απαίτησή του είναι σε αντίθεση με την εγκύκλιο του Υπουργείου Παιδείας. Πριν προλάβω να ολοκληρώσω τη φράση, ο συντάκτης του σημειώματος αποκαλύφθηκε μόνος του, κατόπιν οξείας αντιπαράθεσης που είχε με μερικούς γονείς. Ήταν αυτός που υποψιάστηκα. Ζήτησα να ηρεμήσουν τα πνεύματα και του έδωσα το λόγο. Με ευθύ τρόπο μου είπε: «Τώρα δάσκαλε, δεν τα έχω μαζί σου. Τα έχω με το Υπουργείο Παιδείας». Ξανάρχισε νέος κύκλος αντιπαράθεσης. Ζήτησα εκ νέου να ηρεμήσουν τα πνεύματα, μετά τις εκατέρωθεν εξηγήσεις που δόθηκαν.

Ήταν παρόντες όλοι οι γονείς των μαθητών και έβλεπα η ενημέρωση να τραβάει μέχρι της εννιά το βράδυ. Παραδόξως, ο εν λόγω πατέρας δεν βιαζόταν καθόλου. Μου έκανε εντύπωση

ότι περίμενε υπομονετικά, επιδιώκοντας να ενημερωθεί τελευταίος. Μόλις έμεινε μόνος στην τάξη, ήρθε προς την έδρα. Άρχισα κατευθείαν την ατομική ενημέρωση, αγνοώντας το σημείωμα που μου είχε στείλει. Ο γιος του ήταν πολύ καλός μαθητής και η συμπεριφορά του ήταν άριστη. Συμμετείχε ενεργά στις διδασκαλίες όλων των μαθημάτων και σημείωνε πολύ καλές επιδόσεις στα τεστ που έβαζα. Κι ενώ του έλεγα όλα αυτά τα ενδιαφέροντα λόγια για το γιο του, ένιωθα να μην επικοινωνεί μαζί μου. Κάπου αλλού είχε το μυαλό του. Τέλειωσα την ενημέρωση, τον καληνύχτισα και σηκώθηκα να φύγω. Μια δεύτερη όμως έκπληξη με περίμενε, όταν μου είπε: «Δάσκαλε, πάμε να πιούμε ένα ουϊσκάκι στο σπίτι μου;» Παρόλο ότι αιφνιδιάστηκα, άμεση ήταν η απάντησή μου: «Θα το πιούμε, αλλά όχι στο σπίτι σου, στην πλατεία». Επέμενε όμως τόσο πολύ για το σπίτι του, που δεν θέλησα να του χαλάσω το χατίρι. Δεν είχα εξάλλου κανένα αρνητικό συναίσθημα απέναντί του. Το σημείωμά του, το είχα ήδη ξεχάσει.

Είχε νυχτώσει για τα καλά. Ξεινήσαμε με τα πόδια και γρήγορα φθάσαμε έξω από το σπίτι του. Ήταν μια παλιά, πέτρινη μονοκατοικία. Περνώντας μέσα αντίκρυσα ένα σκοτεινό διάδρομο, που στο βάθος φωτιζόταν απ' τη δεξιά μεριά, από μια ανοιχτή πόρτα. Προχωρήσαμε προς το φως. Παρόλο ότι μπήκα σε σπίτι πολύτεκνης οικογένειας, δεν ακούστηκε ούτε μία παιδική φωνή! Ξαφνικά, ο διάδρομος σκοτεινίασε, όταν στην πόρτα, απ' όπου ερχόταν το φως, εμφανίστηκε ένας ψηλός, ευτραφής άντρας με μουστάκι. Φορούσε μαύρο σαρίκι, μαύρο πουκάμισο, μαύρο παντελόνι και τα μπατζάκια του ήταν χωμένα σε ψηλές μαύρες μπότες. Ήταν Κρητικός και το έδειχνε. Οι συστάσεις από τον οικοδεσπότη έγιναν επί τόπου: «Δάσκαλε, να σε συστήσω με το φίλο μου από την Κρήτη...» Το όνομά του το έχω ξεχάσει. Δεν ξέχασα όμως, τη σφιχτή χειραφία που είχαμε.

Η πόρτα που φώτιζε το διάδρομο, οδηγούσε στο σαλόνι. Περάσαμε μέσα, και πριν καθίσω, έριξα μια περιφερειακή ματιά στα κάδρα που ήταν κρεμασμένα στους τοίχους. Αιφνιδιάστηκα! Το σαλόνι κοσμούσε ο βασιλιάς Κωνσταντίνος, η βασίλισσα Άννα-Μαρία και η γέφυρα του Γοργοπόταμου. Με κοίταζαν και οι δύο στα μάτια, σαν να περίμεναν κάτι να πω. Δεν είπα όμως τίποτε. Κάθισα στην καρέκλα και περίμενα αυτούς τι θα μου πουν. Ούτε κι αυτοί είπαν τίποτε. Μια αμήχανη σιωπή κυριαρχούσε στο σαλόνι. Το σκηνικό άλλαξε, όταν ο οικοδεσπότης χτύπησε τα χέρια παλαμάκια και φώναξε: «Γυναίκα, φέρε μας τρία ουίσι. Το δικό μου ουίσι, στο δικό μου ποτήρι.» Η τελευταία φράση δεν ακούστηκε καλά στα αυτιά μου. Σίγουρα κάτι σηματοδοτούσε, αλλά τι;

Ύστερα από λίγο, εμφανίστηκε στο σαλόνι η οικοδέσποινα, κρατώντας ένα δίσκο με τρία ποτήρια και ένα μπουκάλι ουίσι Ballantines. Με την πρώτη ματιά που έριξα στο δίσκο, αμέσως εντόπισα το δικό του ποτήρι! Το μαρτυρούσε το αυτοκόλλητο του βασιλιά Κωνσταντίνου που είχε επάνω. Με μια πολύ γρήγορη κίνηση έπιασα αυτό το ποτήρι και είπα: «Σήμερα, θα πιώ ουίσι με το ποτήρι του βασιλέως». Τους αιφνιδίασα και τους τρεις! «Δάσκαλε, σ' αρέσει να με δουλεύεις;» ήταν η ετοιμόλογη απάντησή του βασιλόφρονα πατέρα. Χαμογέλασα, δίχως να πω τίποτε. Η οικοδέσποινα μας σερβίρισε και αποχώρησε από το σαλόνι.

Με την ευχή «στην υγιά μας», ο οικοδεσπότης με το φίλο του άρχισαν αμέσως να πίνουν. Ύστερα από λίγο, ήπια κι εγώ μια γουλιά. Εκπέμαμε σε διαφορετικά μήκη κύματος και η επικοινωνία ήταν δύσκολη. Ήπιαμε το πρώτο ουίσι σχετικά γρήγορα και οι τρεις, εξαιτίας της αμηχανίας που υπήρχε. Ο οικοδεσπότης, χωρίς να μας ρωτήσει, έβαλε κι ένα δεύτερο ουίσι. Ο πάγος άρχισε να σπάει. Τον ρώτησα να μου πει, για ποιό λόγο έβαλε στο σαλόνι τη γέφυρα του Γοργοπόταμου. Με αιφ-

νιδίασε, όταν μου είπε, ότι στην ανατίναξη της γέφυρας έλαβε κι αυτός μέρος, ως στρατιώτης της αντιστασιακής οργάνωσης Ε.Δ.Ε.Σ (Εθνικός Δημοκρατικός Ελληνικός Σύνδεσμος). Με μεγάλο ενθουσιασμό μιλούσε γι' αυτές τις ηρωικές στιγμές και με μεγάλο ενδιαφέρον τον άκουγα! Η αμηχανία όλων είχε υποχωρήσει.

Ως γνωστό, στην ανατίναξη της γέφυρας του Γοργοπόταμου, έλαβε μέρος και η αντιστασιακή οργάνωση Ε.Λ.Α.Σ (Ελληνικός Λαϊκός Απελευθερωτικός Στρατός) και μια ομάδα Άγγλων κομάντος. Θέλοντας να τονίσω την ενότητα των Ελληνικών αντιστασιακών οργανώσεων στον κατακτητή, είπα: «Η ανατίναξη της γέφυρας του Γοργοπόταμου, είναι η κορυφαία πράξη της Εθνικής Αντίστασης, γιατί ενσαρκώνει την ενότητα του Ελληνικού λαού. Μια ενότητα, που δυστυχώς, διαδέχτηκε ο εμφύλιος πόλεμος». Όταν είπα τη φράση «εμφύλιος πόλεμος», με διέκοψε και είπε: «Συμμοριτοπόλεμος ήταν δάσκαλε!» Απάντησα με ένα ελαφρύ χαμόγελο, αποφεύγοντας μια νέα αντιπαράθεση μαζί του.

Για τα γεγονότα το 1973 στο Πολυτεχνείο και για το δημοψήφισμα του βασιλιά το 1974, δεν είπαμε τίποτε. Υπήρξε μια εκατέρωθεν διακριτικότητα. Ούτε για το γιο του είπαμε τίποτε. Τη συζήτηση μονοπώλησε η ανατίναξη της γέφυρας του Γοργοπόταμου. Επέμενε να βάλει κι ένα τρίτο ούισκι, αλλά αρνήθηκα. Η ώρα είχε περάσει. Ήμουν δυο ώρες στο σαλόνι και δεν είχα ακούσει ούτε μία παιδική φωνή! Σηκώθηκα για να φύγω και με ξεπροβόδισαν μέχρι την πόρτα, όπου με αποχαιρέτησαν διά χειραψίας και οι δύο. Κατευθύνθηκα σκεπτικός προς την πλατεία. Το μυαλό μου δεν έφευγε από τα αναπάντητα ερωτήματα, της μυστηρίας αυτής επίσκεψης. Όμως, «ουδέν κρυπτόν υπό τον ήλιον». Την άλλη ημέρα με πλησίασε η κόρη του βασιλόφρονος πατέρα στην αυλή του σχολείου και χωρίς να επιδιώξω κάποια συζήτηση μαζί της, μου είπε: «Κύριε Τάσο,

χθες ο πατέρας μου ήθελε να σας δείξει ποιος είναι». Χαμογέλασα! «Εσύ που το ξέρεις αυτό; αφού δεν ήσουν χθες στο σπίτι;» τη ρώτησα. «Στο διπλανό δωμάτιο ήμουν και καθόμουν με τα αδέρφια μου ήσυχα», μου απάντησε. Τελικά, «από μικρό κι από τρελό μαθαίνεις την αλήθεια». Ολοκληρώνοντας την αφήγηση να γράψω, ότι ο εν λόγω πατέρας, ουδέποτε ξαναδημιούργησε πρόβλημα στο σχολείο.

Αναφέρθηκα στο συγκεκριμένο γεγονός για να επισημάνω, κυρίως στους νέους εκπαιδευτικούς, ότι η συνεργασία με τους γονείς δεν είναι πάντα εύκολη. Ενδέχεται να αντιμετωπίσουν και δύσκολες καταστάσεις. Πρέπει να είναι ψύχραιμοι και να συζητούν καλοπροαίρετα και με επιχειρήματα με τους γονείς, γιατί μόνον έτσι επιλύονται τα προβλήματα, που αρχικά φαίνονται πολύ δύσκολα. Η πάγια θέση μου, ήταν και είναι, η ενημέρωση των γονέων να γίνεται μια συγκεκριμένη ημέρα στο σχολείο, μετά τη λήξη των μαθημάτων. Την ημέρα αυτή ο δάσκαλος να είναι καλά προετοιμασμένος, ώστε να προσφέρει στους γονείς μια τεκμηριωμένη, γενική και ατομική ενημέρωση. Αν όμως υπάρχουν και γονείς, που δεν μπορούν να έρθουν στην τακτική ενημέρωση, ο δάσκαλος πρέπει να τους δέχεται μια άλλη ημέρα στο σχολείο. Οι έκτακτες όμως αυτές ενημερώσεις, να μη γίνονται στα διαλείμματα, γιατί εκτός του ότι ο χρόνος είναι περιορισμένος, εμποδίζεται και η ομαλή λειτουργία του σχολείου. Όλες οι ενημερώσεις των γονέων, τακτικές και έκτακτες, πρέπει να γίνονται εκτός διδακτικού ωραρίου. Χωρίς αμφιβολία, όταν υπάρχει καλή συνεργασία του δασκάλου με τους γονείς, πάνω σε σωστές θέσεις, είναι ό,τι το καλύτερο για το εκπαιδευτικό έργο. Η συνεργασία όμως αυτή, δεν είναι πάντα δεδομένη. Μερικοί γονείς, δικαίως ή αδικίως, ενίοτε έχουν διαφορετική άποψη από το δάσκαλο, σε κάποιο παιδαγωγικό ή διδακτικό θέμα. Αυτό όμως από μόνο του, δεν είναι αρνητικό. Γίνεται αρνητικό, όταν οι γονείς υποτιμούν την άπο-

ψη του δασκάλου μπροστά στα παιδιά τους ή όταν ο δάσκαλος υποτιμά την άποψη των γονέων μπροστά στην τάξη. Τότε, το παιδί βρίσκεται στο κέντρο μιας διελκυστίνδας, που από τη μια μεριά τραβάει ο δάσκαλος και από την άλλη ο γονέας. Το παιδί εύλογα αναρωτιέται: Ποιος από τους δύο έχει δίκιο; Όταν το παιδί αγαπά το δάσκαλο, το «παιδαγωγικό τράβηγμα» - όπως το έχω ονομάσει - έχει το προβάδισμα. Ανεξάρτητα, όμως, από ποια μεριά θα γείρει το «τράβηγμα», το παιδί βιώνει μια αβεβαιότητα, με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Οι διαφωνίες μεταξύ γονέων και δασκάλου, όταν υπάρχουν, καλό είναι να συζητούνται καλοπροαίρετα, χωρίς εικατέρωθεν υποτιμήσεις. Δεν μιλάω φυσικά, για αιχραίες και επιθετικές διαφωνίες, που εμποδίζουν το εκπαιδευτικό έργο. Μιλάω για καλοπροαίρετες διαφωνίες, που μπορεί να οδηγήσουν σε συνθέσεις απόψεων και να εμπλουτίσουν το εκπαιδευτικό έργο. Αν όμως οι διαφωνίες πηγάζουν από γονείς που ζηλεύουν το δάσκαλο, επειδή το παιδί τους τον αγαπά, τότε τα πράγματα δυσκολεύουν. Η ζήλια αυτή είναι αρρώστια για το εκπαιδευτικό έργο, γι' αυτό και όταν εκδηλώνεται, πρέπει να υποβαθμίζεται από το δάσκαλο, όσο μπορεί περισσότερο.

Μερικοί γονείς δεν συνειδητοποιούν ότι, όταν χάνουν την επικοινωνία με τα παιδιά τους, δεν φταίει ο αγαπητός δάσκαλος, αλλά τα δικά τους λάθη. Ο δάσκαλος κάνοντας σωστά τη δουλειά του, άθελά του μερικές φορές συμβάλλει, να συνειδητοποιούν τα παιδιά τα λάθη των γονιών τους. Σε αυτή την περίπτωση, όταν υπάρχει σωστή συνεργασία δασκάλου και γονέων, το πρόβλημα λύνεται. Το παιδί ξεφεύγει από το «τράβηγμα» και αποδίδει πολύ καλύτερα σε όλα τα μαθήματα.

Κάνοντας μια γενική ανασκόπηση στο θέμα της συνεργασίας μου με τους γονείς, έχω να πω, ότι υπήρξε άριστη. Οι δυστορες προβληματικές συνεργασίες που είχα στη διάρκεια της εκπαιδευτικής μου θητείας, απλώς επιβεβαιώνουν τον κανόνα.

Το εκπαιδευτικό μου έργο χρωστάει πολλά στους γονείς, γι' αυτό και θα ήθελα, για άλλη μια φορά, να τους ευχαριστήσω δημόσια!

Ιωάννινα 30 Απριλίου 2018

Στο τσαντίρι της Αγάπης

Το περιστατικό που θα σας αφηγηθώ έλαβε χώρα στο 64^ο Δημοτικό Σχολείο Πατρών στο οποίο ήμουν διευθυντής την τριετία 1999-2002.

Ήταν Φθινόπωρο του 2001, όταν ήρθε στο γραφείο μου μια εγκύκλιος από τη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Πατρών, που μου γνωστοποιούσε την ημερομηνία κατά την οποία θα γινόταν ο εμβολιασμός των μαθητών της Α` τάξης στο σχολείο μου. Ειδοποίησα εγγράφως τους γονείς, ώστε την ημέρα αυτή οι μαθητές να έχουν μαζί τους το βιβλιάριο υγείας. Την ημέρα του εμβολιασμού ήρθαν στο σχολείο μου ένας γιατρός και μια νοσοκόμα. Αφού έκαναν τα εμβόλια ο γιατρός με ρώτησε αν ήταν όλοι οι μαθητές παρόντες. Του απάντησα ότι απουσιάζει μια τσιγγάνα μαθήτρια, η Αγάπη. Αμέσως, ζήτησε να μάθει αν γνωρίζω που μένει ή αν έχω κάποιο τηλέφωνο. Τον πληροφόρησα ότι μένει δίπλα στο κολυμβητήριο της Αγυιάς σε τσαντίρι και ότι έχω το κινητό τηλέφωνο της μητέρας. Ακούγοντας ότι μένει σε τσαντίρι μου ζήτησε, αν μπορώ, να τον πάω εκεί για να κάνει το εμβόλιο. Με εξέπληξε η ευαισθησία και η ευθύνη του! Χωρίς δεύτερη σκέψη τού είπα ότι θα τον πάω. Τηλεφώνησα στη μητέρα της Αγάπης και την πληροφόρησα ότι σε δέκα λεπτά θα είμαστε στο τσαντίρι με το γιατρό και τη νοσοκόμα για να κάνουμε το εμβόλιο της κόρης της. Καθ' οδόν για το τσαντίρι ο γιατρός μου εξήγησε ότι η τσιγγάνα μαθήτρια είχε τη μεγαλύτερη ανάγκη - σχετικά με τα άλ-

λα παιδιά - να κάνει αυτό το εμβόλιο, λόγω των δύσκολων συνθηκών διαβίωσης. Όση ώρα οδηγούσα, ο θαυμασμός μου για το ανθρωπιστή γιατρό μεγάλωνε! Έβλεπε τη δουλειά του ως λειτουργημά!

Η μητέρα της Αγάπης μάς περίμενε στο δημόσιο δρόμο και μας κατηύθυνε στο χωράφι, όπου ήταν στημένο το τσαντίρι της. Ήταν μια μεγάλη ορθογώνια σιηνή, στρατιωτικού τύπου, χρώματος μπεζ. Περιφερειακά η σιηνή ήταν τεντωμένη με χοντρά σκοιινιά, τα οποία ήταν δεμένα σε μεταλλικούς πασσάλους που ήταν μπηγμένοι στη γη. Μόλις η Αγάπη είδε το αυτοκίνητο, ήρθε χαρούμενη προς το μέρος μας. Στο σχολείο ήταν πάντα συνεσταλμένη και μελαγχολική. Παρουσίαζε παρατεταμένη δυσκολία προσαρμογής, έλαιγε διαρκώς και έκανε πολλές απουσίες. Στο τσαντίρι, όμως, τη βρήκα ζωηρή και χαρούμενη. Με θάρρος πλησίασε το αυτοκίνητο να μας προϋπαντήσει. Όταν όμως με είδε, ξαφνιάστηκε. Φοβήθηκε ότι θα την έπαιρνα στο σχολείο κι άρχισε να τρέχει προς την άκρη του χωραφιού. Από πίσω κι ο πατέρας της να της φωνάζει να σταματήσει. Η Αγάπη, όμως, διαρκώς έτρεχε. Έφθασε μέχρι το δημόσιο δρόμο. Εκεί την έπιασε ο πατέρας της και της έριξε μερικά χαστούκια. Στη συνέχεια τραβώντας την από το χέρι την έφερε κλαμένη προς το μέρος μας. Η Αγάπη μόλις αντίκρισε τη σύριγγα άρχισε να κλαίει ακόμη πιο δυνατά. Ο γιατρός της έπιασε το χέρι και η νοσοκόμα της έκανε το εμβόλιο. Στη συνέχεια ο πατέρας της μας πρότεινε να περάσουμε στο τσαντίρι για καφέ. Δεχτήκαμε την πρότασή του.

Ήταν η πρώτη φορά που έμπαινα σε τσιγγάνικο τσαντίρι. Μπαίνοντας μέσα αντίκρισα έναν ενιαίο περιποιημένο χώρο. Η σκεπή στηριζόταν σε τρεις χοντρούς ορθοστάτες από κορμούς δέντρων, που ήταν τοποθετημένοι κατά μήκος του χώρου. Το δάπεδο ήταν καλυμμένο με μια λεπτή στρώση τσιμέντου. Στην αριστερή γωνία υπήρχε μια γεννήτρια παραγωγής

ηλεκτρικού ρεύματος που τροφοδοτούσε έναν κεντρικό λαμπτήρα. Στη δεξιά γωνία υπήρχε ένας νεροχύτης, ένα πετρογιάζ και ένα τραπέζι με καρέλες. Στην αριστερή πλευρά υπήρχαν δύο μεταλλικά κρεβάτια στη σειρά και άλλα δύο απ' τη δεξιά πλευρά, με τον ίδιο τρόπο τοποθετημένα. Ανάμεσα στα κρεβάτια ήταν στρωμένο ένα πολύχρωμο χαλί και στο βάθος υπήρχε ένας μεγάλος μπόγος με στοιβαγμένα χαλιά και κουβέρτες.

Καθίσαμε στο μέσον της σκηνής γύρω από ένα μεταλλικό βαρέλι, που λειτουργούσε ως ξυλόσομπα. Η γιαγιά της Αγάπης μάς έψησε καφέ στα κάρβουνα. Τους άρεσε πολύ που ήμασταν καταδεικτικοί και φιλικοί μαζί τους.

Πίνοντας τον καφέ μού δόθηκε η ευκαιρία να αναφερθώ στη δυσκολία προσαρμογής της Αγάπης στο σχολείο. Το γεγονός ότι η Αγάπη δεν είχε φοιτήσει στο Νηπιαγωγείο, δυσκόλευε την προσαρμογή της στο Δημοτικό. Τους επισήμανα ότι για ένα καλό ξεκίνημα, θα πρέπει η Αγάπη να έρχεται καθημερινά στο σχολείο και οι ίδιοι να συνεργάζονται με τη δασιάλα της τάξης. Έδειχναν να συμφωνούν μαζί μου.

Φεύγοντας όλη η οικογένεια μας ξεπροβόδισε μέχρι το αυτοκίνητο. Ακόμη και η Αγάπη! Όταν μας αποχαιρέτησαν είδα στα μάτια τους την ευγνωμοσύνη.

Την άλλη ημέρα επαινέσα στους συναδέλφους μου τον ανθρωπιστή γιατρό, που στο τσαντίρι της Αγάπης τίμησε τον όρκο του Ιπποκράτη! Ακόμη, επαινέσα τη νοσοκόμα που ακολούθησε το γιατρό στο τσαντίρι. Λυπάμαι πολύ, που δεν κατέγραφα τα ονόματά τους για να τα αναφέρω.

Η εμπειρία που είχα ως διευθυντής σχετικά με τη φοίτηση των τσιγγάνων μαθητών, μου αποκάλυψε ότι η ένταξή τους στη σχολική ζωή είναι πολύ δύσκολη υπόθεση. Την τριετία (1999-2002), ήταν εγγεγραμμένοι στο σχολείο μου πέντε τσιγγάνοι μαθητές, οι οποίοι βάσει της ηλικίας τους έπρεπε να φοιτούν

σε μεγαλύτερες τάξεις. Ο ένας μαθητής εξ αυτών δεν εμφανίστηκε ποτέ στο σχολείο. Οι άλλοι δύο φοίτησαν μόνον τρεις μήνες, με πολλές όμως απουσίες ενδιάμεσα. Η Αγάπη, που πίστεψα ότι ως μαθήτρια της Α` τάξης θα ενταχθεί στη σχολική ζωή, με διέψευσε. Έκανε πολλές απουσίες και μετά τα Χριστούγεννα δεν ξαναήρθε στο σχολείο. Και η πιο τραγική περίπτωση αφορά τη μαθήτρια που ερχόταν καθημερινά στο σχολείο. Της άρεσε να παρακολουθεί όλα τα μαθήματα και ιδιαίτερα τα Μαθηματικά. Ξαφνικά, σταμάτησε να έρχεται. Προσπάθησα μέσω της οικογένειας να την επαναφέρω στο σχολείο, αλλά δεν τα κατάφερα. Μετά τρεις μήνες τη συνάντησα τυχαία σε μια καφετέρια στην πλατεία Τριών Συμμάχων να ζητιανεύει. Μόλις με αντιλήφθηκε, απομακρύνθηκε με γοργά βήματα. Χωρίς αμφιβολία, η φτώχεια της οικογένειας την είχε ωθήσει στην επαιτεία. Το γεγονός αυτό με προσγείωσε ξανά στη σκληρή πραγματικότητα αυτών των παιδιών.

Στο σχολείο μου, παρόλο ότι δεν υπήρξε κανένα φαινόμενο ρατσισμού, δεν στέριωσε κανέναν τσιγγάνο μαθητή. Όλες οι προσπάθειές μου να πείσω τους μαθητές και τους γονείς τους για τη χρησιμότητα του σχολείου, απέβησαν άκαρπες. Τελικά, η φτώχεια αυτών των ανθρώπων καθορίζει τις επιλογές τους.

Ερευνώντας τα επαγγέλματα των τσιγγάνων γονιών, διαπίστωσα ότι όλοι τους ήταν μικροπωλητές χαλιών και αγροτικών προϊόντων στις λαϊκές αγορές των Πατρών. Αρκετοί από αυτούς μάλιστα, δεν είχαν μόνιμη κατοικία. Μετακινούνταν διαρκώς σε διάφορες πόλεις και έπαιρναν μαζί τους και τα παιδιά.

Η συνεχόμενη ανέχεια σε συνδυασμό με τον τσιγγάνικο τρόπο ζωής, έχει ως επακόλουθο να ανακυκλώνεται ο αναλφάβητισμός στους καταυλισμούς από γενιά σε γενιά. Όταν η ζωή είναι τόσο σκληρή, τα κληύγματα περί χρησιμότητας του σχολείου δεν πιάνουν στους τσιγγάνους.

Πιστεύω ότι το κράτος καλώς έπραξε, που άρχισε να δίνει ένα οικονομικό επίδομα στους τσιγγάνους γονείς, που στέλνουν τα παιδιά τους στο σχολείο. Το επίδομα αυτό όμως, θα πρέπει να δίνεται στο τέλος της σχολικής χρονιάς κι όχι στην αρχή. Οι υπηρεσίες που χορηγούν αυτά τα επιδόματα, θα πρέπει να ενημερώνονται από τους διευθυντές των σχολείων για τη διαρκή φοίτηση των τσιγγάνων μαθητών. Έτσι, θα υπάρχει ένα διαρκές οικονομικό κίνητρο, ώστε τα παιδιά των τσιγγάνων να ολοκληρώνουν τη φοίτησή τους στο Δημοτικό Σχολείο. Ακόμη, το κράτος πρέπει να φροντίσει, ώστε να υπάρχουν καλές συνθήκες υγιεινής στους τσιγγάνικους καταυλισμούς.

Με λίγα λόγια χρειάζονται χρήματα για την καταπολέμηση του τσιγγάνικου αναλφαβητισμού. Με τα κηρύγματα και τα ευχολόγια το πρόβλημα δεν λύνεται. Οι τσιγγάνοι είναι μια ιδιαίτερη και ευάλωτη μειονότητα, που έχει άμεση ανάγκη τη φροντίδα του κράτους. Ας μην ξεχνάμε ότι η ακραία φτώχεια σε συνδυασμό με τον αναλφαβητισμό, είναι αιτίες που γεννούν την παραβατικότητα. Καταπολεμώντας τις αιτίες αυτές, προλαμβάνεις και την παραβατικότητα. Πιστεύω ότι το κράτος μπορεί να μειώσει τον τσιγγάνικο αναλφαβητισμό, με την εφαρμογή ενός καλού σχεδίου εκπαίδευσης.

Σήμερα, οι περισσότεροι τσιγγάνοι μαθητές αδυνατούν να αντεπεξέλθουν στο κανονικό πρόγραμμα μαθημάτων. Γι' αυτούς θα πρέπει να υπάρχει ένα παράλληλο πρόγραμμα στήριξης, το οποίο να παρακολουθούν καθημερινά, ώστε να μη βρισκονται εκτός τόπου και χρόνου. Στο εν λόγω πρόγραμμα να διδάσκονται τα βασικά μαθήματα, προσαρμοσμένα όμως στις δυνατότητές τους. Τα υπόλοιπα μαθήματα να τα διδάσκονται κανονικά, όπως και οι άλλοι μαθητές. Έτσι, η εκπαίδευσή τους θα ξεκινάει από μια ρεαλιστική βάση και δεν θα απογοητεύονται.

Κλείνοντας θα ήθελα να αφιερώσω το παρόν άρθρο στο γιατρό και τη νοσοκόμα, για την εξαιρετη πράξη τους στο τσαντίρι της Αγάπης!

Ιωάννινα 24 Νοεμβρίου 2019

Καλή πρακτική Ορθογραφίας

Η εφαρμογή μιας καλής πρακτικής ορθογραφίας στην τάξη, οδηγεί τους μαθητές στην ανάπτυξη στρατηγιών, για την ορθή γραφή των λέξεων. Στα χρόνια που ήμουν δάσκαλος, τα βιβλία της Γλώσσας είχαν δύο ασκήσεις ορθογραφίας: «Γράφω και μαθαίνω» και «Λέξεις για την καρτέλα». Ο τρόπος που έκανα τις δύο αυτές ασκήσεις στην τάξη, ήταν μια καλή πρακτική, η οποία μπορεί να εφαρμοστεί και σήμερα, όταν οι μαθητές ασκούνται σε κείμενο άγνωστης ορθογραφίας. Αναλυτικά, οι ενέργειές μου ήταν οι εξής:

Υπαγόρευα στην τάξη το «Γράφω και μαθαίνω», με δύο μαθητές να γράφουν στον πίνακα και οι υπόλοιποι στο τετράδιό τους. Μόλις τελειωνε το γράψιμο, σήκωνα στον πίνακα δύο διορθωτές, ενώ οι υπόλοιποι διόρθωναν το τετράδιό τους. Στη συνέχεια, αξιοποιούσα δημιουργικά τα λάθη των μαθητών και ζητούσα την ορθογραφική αιτιολόγηση μερικών λέξεων. Επαναλάμβανα την ίδια διαδικασία και με τις «Λέξεις για την καρτέλα». Τέλος, έκανα δειγματοληπτικό έλεγχο δύο τετραδίων ορθογραφίας, σηματοδοτώντας στους μαθητές να είναι προσεκτικοί στην αυτοδιόρθωση. Με την καλή αυτή πρακτική, σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα γινόταν εξέταση δύο ορθογραφικών ασκήσεων, αυτοδιόρθωση και αιτιολόγηση της γραφής μερικών λέξεων.

Στις μικρές τάξεις, που η αυτοδιόρθωση δεν μπορεί να λειτουργήσει ικανοποιητικά, καλό είναι ο δάσκαλος να διορθώνει με μολύβι τα λάθη και στη συνέχεια να ζητά από τους μαθητές,

να αντικαθιστούν τη διόρθωσή του με το δικό τους γραφικό χαρακτήρα. Έτσι οι μαθητές συνειδητοποιούν καλύτερα τα λάθη τους, δίχως να απογοητεύονται.

Στα χρόνια που εγώ ήμουν μαθητής, η ορθογραφία γινόταν με λάθος τρόπο. Ο δάσκαλος μας ζητούσε να απομνημονεύουμε την ορθογραφία και να τη γράφουμε στο τετράδιό μας χωρίς υπαγόρευση. Η διόρθωση που ακολουθούσε από το δάσκαλο με κόκκινο στυλό και χαμηλή βαθμολογία, όχι μόνον δεν ωφέλυνε, αλλά απογοήτευε τους μαθητές, που μερικές φορές έσχιζαν τα κοκκινισμένα φύλλα του τετραδίου ορθογραφίας.

Οι μαθητές με έμμεσο ή άμεσο τρόπο, στέλνουν διαρκώς μηνύματα στο δάσκαλο. Στο βαθμό που ο δάσκαλος προσλαμβάνει αυτά τα μηνύματα, έχουμε καλύτερευση των παιδαγωγικών σχέσεων και του εκπαιδευτικού έργου γενικότερα.

Κλείνοντας θα ήθελα να επισημάνω, ότι ο δάσκαλος στο μάθημα της Γλώσσας πρέπει να δίνει προτεραιότητα στην ανάλυση - μορφής και περιεχομένου - των κειμένων και στην παραγωγή νοημάτων, χωρίς βέβαια να παραμελεί την ορθογραφία, η οποία επιτυγχάνεται καλύτερα με την τεχνική της αυτοδιόρθωσης και την ορθογραφική αιτιολόγηση μερικών λέξεων.

Το σχετικό βίντεο που δημοσίευσα στο YouTube έχει τίτλο «Καλή πρακτική Ορθογραφίας».

Ιωάννινα 2 Νοεμβρίου 2017

Βίντεο στη διδασκαλία

Ο ετήσιος προγραμματισμός του εκπαιδευτικού μου έργου, πάντα εμπεριείχε μερικές διδακτικές προβολές, όταν το σχολείο διέθετε τον ανάλογο εξοπλισμό. Τα πρώτα χρόνια της θητείας μου έκανα διδακτικές προβολές με μηχανή σλάιντ και αργότερα με συσκευή αναπαραγωγής βίντεο.

Σήμερα, με την Ψηφιακή τεχνολογία και τη χρήση του Διαδικτύου, υπάρχει μεγάλη ευκολία διδακτικών προβολών στην τάξη. Η ευκολία όμως αυτή, δεν πρέπει να παρασέρνει το δάσκαλο να προβάλλει ασυλλόγιστα βίντεο εκτός τόπου και χρόνου.

Έντονα χαράχτηκε στη μνήμη μου η προβολή ενός μικρού βίντεο, από την Ολυμπιάδα του 1984 στο Λος Άντζελες, με πρωταγωνίστρια την Ελβετίδα Μαραθωνοδρόμο Γκαμπριέλα Άντερσεν. Θυμάμαι τους μαθητές μου να παρακολουθούν με ένταση προσοχής, τη συγκλονιστική προσπάθεια της αθλήτριας. Ενώ τερμάτισε 37^η στο Μαραθώνιο, συγκλόνισε τον κόσμο με τη δύναμη θέλησης και ψυχής, που επέδειξε στα τελευταία μέτρα του αγώνα! Η προσήλωσή της στο στόχο ήταν συγκινητική!

Η προβολή του εν λόγω βίντεο γινόταν πάντα προγραμματισμένα, στα πλαίσια ενός μικρού αφιερώματος που έκανα στις μεγάλες τάξεις για τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Δεν υπάρχει αμφιβολία, ότι η σύγχρονη τεχνολογία άνοιξε νέους ορίζοντες στη διδακτική πράξη. Ο δάσκαλος σήμερα, με έναν υπολογιστή στην έδρα, μπορεί εύκολα να έχει άμεση

πρόσβαση σε ένα πλούσιο εκπαιδευτικό υλικό (κείμενα, εικόνες βίντεο, μουσική...), για όλες τις τάξεις και για όλα τα μαθήματα. Πρέπει όμως, να προηγείται μια καλή προετοιμασία του δασκάλου στο σπίτι, ώστε το υλικό που επιλέγει, να εντάσσεται μεθοδευμένα και με οικονομία χρόνου στην πορεία διδασκαλίας. Έτσι, ο δάσκαλος δεν θα πελαγοδρομεί κατά την ώρα της διδασκαλίας και δεν θα σπαταλά πολύτιμο διδακτικό χρόνο. Η διδασκαλία του θα βρίσκεται πάνω στις ράγες του προγραμματισμού, που θα τον οδηγούν στην επίτευξη των διδακτικών στόχων.

Ως επιμορφωτής, πάντα συνιστούσα στους εκπαιδευτικούς να προβάλλουν και μερικά βίντεο στους μαθητές, με την προϋπόθεση όμως, να τα εντάσσουν μεθοδευμένα και με οικονομία χρόνου στην πορεία διδασκαλίας. Έτσι, επιτυγχάνονται καλύτερα ορισμένοι διδακτικοί στόχοι.

Το σχετικό βίντεο που δημοσίευσα στο YouTube έχει τίτλο «Βίντεο στη διδασκαλία».

Ιωάννινα 21 Μαΐου 2017

Τεστ, ένα χρήσιμο εργαλείο στη διδακτική πράξη

Η διδακτέα ύλη για να αφομοιώνεται καλύτερα από τους μαθητές θα πρέπει η διδακτική μεθοδολογία του δασκάλου, μετάξυ των άλλων, να εμπεριέχει τεστ και επαναλήψεις.

Στα χρόνια που ήμουν δάσκαλος τα σχολικά βιβλία Μαθηματικών, Φυσικών και Γλώσσας, συνοδευόταν με κριτήρια αξιολόγησης (τεστ) και επαναληπτικά μαθήματα, που έπρεπε να γίνονται στο τέλος κάθε διδακτικής ενότητας. Η δοσμένη αυτή πρακτική δεν μπορούσε να ανταποκριθεί στη διδακτική μεθοδολογία του κάθε δασκάλου. Εκτός αυτού οι μαθητές εκ των πρότερων είχαν στα χέρια τους αυτά τα τεστ και τα επαναληπτικά μαθήματα, με αποτέλεσμα να μειώνεται η πρακτική τους αξία. Για το λόγο αυτόν έβαζα τα δικά μου τεστ - λίγα και προσεγμένα - και έκανα τις δικές μου συχνές επαναλήψεις, που πήγαιναν απ' τη δυναμική της δικής μου τάξης. Τα προκτασκευασμένα τεστ και τα επαναληπτικά μαθήματα των σχολικών βιβλίων τα κάναμε όλοι μαζί στην τάξη, όπως και τα άλλα κεφάλαια.

Τα τεστ που έβαζα κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς εξυπηρετούσαν πάντα κάποιο διδακτικό σκοπό. Επεδίωκα με τα τεστ αυτά από τη μια να εντοπίζω τις αδυναμίες των μαθητών κι από την άλλη να τσεκάρω την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας μου. Έκανα πάντα ατομική κριτική στα τεστ επισημαίνοντας λάθη, αδυναμίες, προσπάθειες και καλές επιδόσεις. Όταν παρατηρούσα πολλά λάθη, έκανα στοχευμένες επα-

νορθωτικές διδασκαλίες και επαναλήψεις. Είχα ως αρχή να μην βαθμολογώ τα τεστ, ώστε να μην δημιουργώ άγχος στους μαθητές και χάνεται η ουσία.

Δεν ανακρίνω ποτέ στους μαθητές την ημέρα που έβαζα τεστ. Σκοπός μου ήταν σε ανύποπτο χρόνο να διαπιστώνω, αν υπήρξε αφομοίωση της διδακτέας ύλης ή αν απαιτούνται επανορθωτικές διδασκαλίες και επαναλήψεις. Πάντα έλεγα στους μαθητές μου να προσπαθούν μόνοι τους να απαντούν στα τεστ, για να εντοπίζω με ακρίβεια τις αδυναμίες τους και να τους βοηθάω. Για το λόγο αυτόν εφάρμοζα μια καλή πρακτική:

Χώριζα τον πίνακα στη μέση, γράφοντας από τη δεξιά μεριά τον αριθμό ένα και από την αριστερή μεριά τον αριθμό δύο. Όσοι μαθητές καθόταν δεξιά του θρανίου ασχολούνταν με τις ασκήσεις που έγραφα στη δεξιά μεριά του πίνακα και σημείωναν στο γραπτό τους τον αριθμό ένα. Όσοι μαθητές καθόταν αριστερά του θρανίου ασχολούνταν με τις ασκήσεις που έγραφα στην αριστερή μεριά του πίνακα και σημείωναν στο γραπτό τους τον αριθμό δύο. Έτσι οι μαθητές που καθόταν στο ίδιο θρανίο ασχολούνταν με διαφορετικές ασκήσεις (της ίδιας όμως θεματολογίας) και ο καθένας έγραφε μόνος του, δίχως να επηρεάζεται από το διπλανό του. Όταν τα σχολεία απέχτησαν φωτοτυπικά μηχανήματα, έδινα τις ασκήσεις αυτές σε φωτοτυπία εξοικονομώντας διδακτικό χρόνο.

Τα τεστ που έβαζα ήταν τεσσάρων ειδών:

1. Τεστ ελέγχου βασικών γνώσεων και ικανοτήτων (αναγνωριστικά τεστ). Ζητούσα από τους μαθητές να απαντήσουν σε βασικές ερωτήσεις και ασκήσεις βγαλμένες από τη διδακτέα ύλη της προηγούμενης τάξης. Έβαζα αυτά τα αναγνωριστικά τεστ στην αρχή της σχολικής χρονιάς, όταν αναλάμβανα μια καινούργια τάξη. Επεδίωκα με αυτή την ταχτική - τις πρώτες δέκα ημέρες - να εντοπίσω τα δυνατά και αδύνατα σημεία του κάθε μαθητή, ώστε η διδακτική μου πράξη να κινείται από την

αρχή σε ρεαλιστικές ράγες. Τη διαδικασία αυτή την ονόμαζα «Διδασθαλικό τσεκ-απ» και την αναλύω λεπτομερώς στο άρθρο μου «Καλές πρακτικές για το δάσκαλο».

2. Τεστ μαθήματος. Ζητούσα από τους μαθητές σε μία διδακτική ώρα να απαντήσουν σε βασικές ερωτήσεις και ασκήσεις από τη διδακτέα ύλη ενός σημαντικού κεφαλαίου. Έβαζα αυτό το τεστ, όταν ήθελα να ισχυροποιήσω το εν λόγω κεφάλαιο, που το θεωρούσα βασικό για τη συνέχεια του μαθήματος.

3. Τεστ ημέρας. Ζητούσα από τους μαθητές σε μία διδακτική ώρα να απαντήσουν σε βασικές ερωτήσεις και ασκήσεις σχετικές με τη διδακτέα ύλη όλων των μαθημάτων της τρέχουσας ημέρας. Έβαζα αυτό το τεστ λίγες φορές το χρόνο, όταν ήθελα να ελέγξω το επίπεδο μελέτης όλων των μαθητών, επισημαίνοντας ταυτόχρονα, ότι σε αυτό το τεστ γράφουν καλά όσοι έχουν ένταση προσοχής στην παράδοση όλων των μαθημάτων.

4. Τεστ ολιγό. Ζητούσα από τους μαθητές σε δύο διδακτικές ώρες να απαντήσουν σε βασικές ερωτήσεις και ασκήσεις, βγαλμένες από τη διδακτέα ύλη όλων των μαθημάτων, ανεξαρτήτως του χρόνου που διδάχτηκαν. Έβαζα αυτό το τεστ λίγες φορές το χρόνο, όταν ήθελα να ελέγξω αν οι βασικές γνώσεις είχαν αφομοιωθεί σε βάθος χρόνου, επισημαίνοντας ταυτόχρονα, ότι σε αυτό το τεστ γράφουν καλά όσοι λειτουργούν σωστά το τετράδιο Βασικών Σημειώσεων. Πληροφορίες για τη λειτουργία αυτού του τετραδίου υπάρχουν στο άρθρο μου «Καλές πρακτικές για το δάσκαλο».

Παρεμπιπτόντως, θα ήθελα να πω ότι έχω τις χειρότερες αναμνήσεις από τα τεστ που έγραφα ως μαθητής. Τα τεστ τότε τα λέγαμε «πρόχειρα διαγωνίσματα» και οι εκπαιδευτικοί τα έβαζαν μόνον και μόνον για να μας βαθμολογήσουν. Καμιά μέριμνα δεν υπήρχε, αν χρειαζόμασταν επανορθωτική διδασκαλία ή επανάληψη. Μας άγχωναν, μετατρέποντας τα τεστ από χρή-

σιμο εργαλείο διδακτικής πράξης, σε εργαλείο βαθμολόγησης και εκφοβισμού.

Κλείνοντας να επαναλάβω ότι τα τεστ είναι ένα χρήσιμο διδακτικό εργαλείο με διπλή πάντα ανάγνωση: Απ' τη μια ο δάσκαλος ελέγχει το γνωστικό επίπεδο των μαθητών του κι απ' την άλλη τσεκάρει την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας του.

Ιωάννινα 24 Δεκεμβρίου 2019

Το μαθητικό συμβούλιο της τάξης

Οι καλές πρακτικές για το δάσκαλο βρίσκουν την καλύτερη εφαρμογή τους σε ένα δημοκρατικό πλαίσιο λειτουργίας της τάξης. Τότε δημιουργούνται οι ιδανικές συνθήκες για να εκφράσουν οι μαθητές τις απόψεις του για τις σχολικές δραστηριότητες και να συμμετάσχουν ενεργά σε αυτές. Ο δημοκρατικός δάσκαλος, χωρίς αμφιβολία, ανεβάζει την ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου. Ο δάσκαλος που μπορεί να «πέφτει» στο επίπεδο των μαθητών, χωρίς βέβαια να χάνεται ο σεβασμός στο πρόσωπό του, δημιουργεί ένα πολύ καλό παιδαγωγικό κλίμα στην τάξη. Έτσι, βελτιώνονται οι παιδαγωγικές σχέσεις, επιτυγχάνεται η εσωτερική πειθαρχία των μαθητών και απελευθερώνονται οι δημιουργικές δυνάμεις, που έχει ανάγκη το εκπαιδευτικό έργο. Οι μαθητές αποδίδουν καλύτερα, γιατί αισθάνονται το δάσκαλό τους συνεργάτη και βοηθό και όχι τιμωρό και εξουσιαστή.

Η καλή πρακτική, «Το μαθητικό συμβούλιο της τάξης», στην οποία θα αναφερθώ πιο κάτω, έχει άμεση σχέση με το μάθημα της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης. Τα σχολικά βιβλία αυτού του μαθήματος, τότε που ήμουν δάσκαλος, εμπεριείχαν δύο κεφάλαια, τα οποία αναφερόταν στη λειτουργία της Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Για να κατανοούνται ευκολότερα τα κεφάλαια αυτά, έκανα εκλογές στην τάξη, από τις οποίες προέκυπτε ένα πενταμελές μαθητικό συμβούλιο: Πρόεδρος, Αντιπρόεδρος, Γραμματέας, Ταμίας και ένα Μέλος. Το συμβούλιο αυ-

τό, στην πορεία έπαιρνε πρωτοβουλίες για τη λειτουργία της τάξης.

Το μαθητικό συμβούλιο, που έμεινε έντονα στη μνήμη μου, ήταν της ΣΤ΄ τάξης, στο 136^ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών, το σχολικό έτος 1984-1985. (Στην τάξη αυτή είχα διδάξει και την προηγούμενη χρονιά). Θυμάμαι στις συνελεύσεις του μαθητικού συμβουλίου να κάθομαι στο τελευταίο θρανίο και να σηκώνω το χέρι μου, ζητώντας την άδεια της Προέδρου για να μιλήσω. Και όλη αυτή η διαδικασία να γίνεται με φυσικό τρόπο, χωρίς ποτέ να διακωμωδείται. Από την τάξη αυτή, έχω στο εκπαιδευτικό μου αρχείο το «Τετράδιο Πρακτικών», όπου είναι καταγεγραμμένες και οι επτά συνελεύσεις, που έγιναν εκείνη τη χρονιά.

Το μαθητικό συμβούλιο, όταν είναι σωστά προσανατολισμένο, είναι μια καλή πρακτική για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, γιατί ξετυλίγει τα ενδιαφέροντα των μαθητών και βοηθάει στη δημοκρατική λειτουργία της τάξης. Εκτός αυτού, οι μαθητές που εμπλέκονται ενεργά σε μια τέτοια καλή πρακτική, θα κουβαλάνε μέσα τους και μια δημοκρατική παιδεία, που αργότερα θα φανεί χρήσιμη στην ενηλικίωσή τους. Όταν όμως, το μαθητικό συμβούλιο χάνει τον προσανατολισμό του, υπάρχει σοβαρό πρόβλημα. Οι καταλήψεις για παράδειγμα που προκηρύσσουν οι μαθητές στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση για την αναβάθμιση της παιδείας, στην ουσία είναι μια ευκαιρία να δραπετεύουν απ' τα μαθήματά τους. Ακόμη και σωστά να είναι τα αιτήματά τους, όταν τα διεκδικούν με κλειστά τα σχολεία, κανείς δεν τους παίρνει στα σοβαρά. Επιπροσθέτως να επισημάνω ότι οι καταλήψεις αυτές, μπορεί να γίνουν και επικίνδυνες για τους μαθητές, όταν υποκινούνται από ακραίους κομματικούς καιροσκόπους.

Θα ήθελα κλείνοντας το άρθρο αυτό, να δημοσιεύσω το έβδομο πρακτικό, με το οποίο ολοκληρώθηκαν οι δραστηριότητες εκείνης της σχολικής χρονιάς.

7^ο Πρακτικό, 136^ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών, ΣΤ΄ τάξη

Θέμα πρώτο: «Δανειστική βιβλιοθήκη»

Στο τέλος του χρόνου θα γίνει μοίρασμα των εξωσχολικών βιβλίων της βιβλιοθήκης. Αυτά τα βιβλία ανήκουν σε όλους τους μαθητές της τάξης μας, γιατί όλα αγοράστηκαν από το ταμείο μας. Κάθε παιδί θα γράψει σ' ένα χαρτί, όποιο βιβλίο θέλει. Αν το ίδιο βιβλίο το θέλουν και άλλα παιδιά, τότε θα γίνει κλήρωση.

Θέμα δεύτερο: «Η φωνή της νιότης»

Το περιοδικό «Η φωνή της νιότης» ολοκλήρωσε τον κύκλο του. Δεν θα εκδώσουμε άλλο τεύχος, γιατί δεν υπάρχει διαθέσιμος χρόνος το μήνα Μάιο.

Θέμα τρίτο: « Παρακολούθηση παιδικού θεάτρου για την Ειρήνη»

Θα πάμε σε ένα παιδικό θέατρο, το οποίο έχει γράψει ο κύριός μας. Μετά την παρακολούθηση θα κάνουμε κριτική στο θεατρικό έργο.

Θέμα τέταρτο: «Επίσκεψη ηθοποιού στην τάξη»

Ο κύριός μας θα φέρει έναν ηθοποιό στην τάξη, για να συμπληρωθεί ο κύκλος των μαθημάτων γύρω από το θέατρο.

Θέμα πέμπτο: «Ημερήσια εκδρομή στους Αγίους Θεοδώρους»

Η ημερήσια εκδρομή θα πραγματοποιηθεί το Σάββατο 8 Ιουνίου 1985. Σ' αυτή την εκδρομή θα μπορούν να έρθουν και οι γονείς. Έτσι θα κλείσει και ο κύκλος των εκδρομών.

Θέμα έκτο: «Αποχαιρετιστήρια γιορτή»

Θα γίνει μια αποχαιρετιστήρια γιορτή με τη λήξη της σχολικής χρονιάς. Εδώ η τάξη μας πρέπει να βάλει τα δυνατά της, να δείξει τον καλύτερο εαυτό της και στους χορούς και στις

απαγγελίες. Θα χορέψουμε Χασάπικο, Χασαποσέρβικο και Ζεϊμπέκικο. Και θα απαγγείλουμε αποσπάσματα από το ποίημα: «Ο Δωδεκάλογος της Γ' Μαραθώνιας πορείας.»

Ακαδημία Πλάτωνος 2 Μαΐου 1985

Η Πρόεδρος
Άννα Σαλιβέρου

Η Γραμματέας
Κούλα Πετράκη

Το Κανάλι μου στο YouTube (Σχολική Δράση - Αναστάσιος Τασινός)

Το κανάλι μου YouTube παρουσιάζει βίντεο σχολικής δράσης με πρωταγωνιστές τους μαθητές μου και ἑμένα. Συγκεκριμένα, στα βίντεο μπορείτε να δείτε:

- Δειγματικές διδασκαλίες μαθημάτων.
- Καλές πρακτικές για το δάσκαλο.
- Ολοήμερες εκπαιδευτικές εκδρομές.
- Εθνικές γιορτές με Ελληνικούς παραδοσιακούς χορούς, θεατρικές παραστάσεις, απαγγελίες ποιημάτων και πατριωτικά τραγούδια.
- Γιορτές Χριστουγέννων με σκετς, ποιήματα και τραγούδια.
- Πολιτιστικές εκδηλώσεις μέσα και έξω από το σχολείο.
- Και ωραίες στιγμές από μαζώξεις στα σπίτια των μαθητών και του δασκάλου.

Οι σχολικές γιορτές, οι πολιτιστικές εκδηλώσεις και οι μαζώξεις μαθητών, γονέων και δασκάλων έξω από την αίθουσα διδασκαλίας, ενώνουν το σχολείο με την κοινωνία, ένας δεσμός τόσο απαραίτητος για το εκπαιδευτικό έργο.

Τα βίντεο μπορούν να φανούν χρήσιμα στους εκπαιδευτικούς και ειδικότερα στους νέους. Κάθε νέος εκπαιδευτικός αισθάνεται την ανάγκη να παρακολουθήσει έναν έμπειρο συνάδελφό του πώς διδάσκει, πώς συμπεριφέρεται με τους μαθητές του και γενικά πώς κινείται σε δραστηριότητες που ξεφεύγουν από τους τέσσερις τοίχους της αίθουσας διδασκαλίας. Έτσι, βοη-

θιέται καλύτερα να οικοδομήσει τις δικές του καλές πρακτικές για το εκπαιδευτικό έργο.

Ακόμη, τα βίντεο μπορούν να φανούν χρήσιμα στους φοιτητές των Παιδαγωγικών Σχολών, στους φίλους των Ελληνικών παραδοσιακών χορών, στους γονείς των μαθητών και γενικά σε όσους ενδιαφέρονται για εκπαιδευτικά θέματα.

Ευχαριστώ πολύ τους μαθητές μου, αλλά και τους γονείς τους, που στήριξαν την προσπάθειά μου να καταγράψω σε βίντεο εικόνες σχολικής δράσης μέσα και έξω από την αίθουσα διδασκαλίας. Ανάλογες εικόνες έχω καταγράψει και στα βιβλία μου, τα οποία προσφέρω δωρεάν από το Ιστολόγιό μου.

Το Ιστολόγιό μου στο Π. Σ. Δ (απ' το πεδίο της σχολικής πράξης - Αναστάσιος Τασινός)

Το Ιστολόγιό μου στο Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο εμπεριέχει εκπαιδευτικό υλικό (καλές πρακτικές για το δάσκαλο, άρθρα, βιβλία και βίντεο), που πηγάζει κυρίως απ' το πεδίο της σχολικής πράξης. Το υλικό αυτό μπορεί να προβληματίσει τους εκπαιδευτικούς, να συνομιλήσει μαζί τους και να τους βοηθήσει στο καθημερινό τους έργο. Απόμνη, μπορεί να βοηθήσει τους φοιτητές των Παιδαγωγικών Σχολών, τους επιμορφωτές των εκπαιδευτικών, τους γονείς των μαθητών, τους φίλους των Ελληνικών παραδοσιακών χορών και γενικά όσους ενδιαφέρονται για εκπαιδευτικά θέματα.

Ελπίζω το Ιστολόγιο να συνεισφέρει στο δημόσιο διάλογο για την αναβάθμιση της Εκπαίδευσης, να στείλει μερικά μηνύματα στους αρμόδιους φορείς της Πολιτείας και να δώσει χαρά στους παλιούς μαθητές μου.

Οι ωραίες στιγμές δεν ξεχνιούνται!

Οι ωραίες στιγμές απ' το πεδίο της σχολικής πράξης με τους μαθητές μου δεν ξεχνιούνται! Αντέχουν στο πέρασμα του χρόνου, γιατί γεννήθηκαν από υγιείς παιδαγωγικές σχέσεις.

Σήμερα, αριετοί παλιοί μαθητές μου επικοινωνούν μαζί μου, είτε δημόσια στο Ιστολόγιό μου και στο Κανάλι μου στο YouTube, είτε ιδιωτικά στο προσωπικό email και στο Facebook*. Τα μηνύματά τους πηγάζουν απ' το μακρινό παρελθόν και κουβαλάνε μέσα τους μια ιδιαίτερη βαρύτητα! Είναι γραμμένα με πηγαίο συναίσθημα και εκπέμπουν έναν παιδαγωγικό και διδακτικό προβληματισμό. Μιλούν με το δικό τους γοητευτικό τρόπο, ενίοτε και συγκινητικό, για την αξία των παιδαγωγικών σχέσεων στο εκπαιδευτικό έργο.

Εξαιτίας της σπουδαιότητας των εν λόγω μηνυμάτων αποφάσισα, όσα εξ αυτών έλαβα δημόσια στους προσωπικούς ιστότοπους, να τα αναδημοσιεύσω στη νέα κατηγορία του Ιστολογίου μου «Αναμνήσεις μαθητών μου». Όσα όμως έλαβα ιδιωτικά, είναι αυτονόητο ότι δεν μπορώ να τα δημοσιεύσω - παρόλο το εκπαιδευτικό τους ενδιαφέρον - αν δεν υπάρξει η συγκατάθεση των μαθητών που τα έγραψαν.

Ακόμη, να παρακαλέσω τους παλιούς μαθητές μου, όταν μου στέλνουν μηνύματα στο προσωπικό email, να τα συνοδεύουν και με την έγκριση δημοσίευσης στο Ιστολόγιό μου, αν φυσικά και οι ίδιοι το επιθυμούν. Έτσι, εκτός της επικοινωνίας μαζί μου, θα συνεισφέρουν και στον προβληματισμό των εκπαιδευ-

τικών, για τη σημασία των παιδαγωγικών σχέσεων στο εκπαιδευτικό έργο.

Κλείνοντας θα ήθελα να ευχαριστήσω τους πρωταγωνιστές του εκπαιδευτικού μου έργου, τους μαθητές μου, και να τους ευχηθώ να είναι πάντα καλά!

*Το Facebook το απενεργοποίησα στις 31 Ιουλίου 2018.

Ιωάννινα 28 Οκτωβρίου 2018

Μηνύματα
παλιών μαθητών μου

Μήνυμα από τη Σταυρούλα Αγγελουπούλου*

Δάσκαλε, καλησπέρα σας!

Οι αναμνήσεις δεν είναι το δυνατό μου σημείο αλλά παρόλα αυτά θα ήθελα να αποπειραθώ ένα ταξίδι στα μαθητικά μας χρόνια. Τα γεγονότα είναι αλήθεια πως με την πάροδο του χρόνου κατά κάποιο τρόπο αλλοιώνονται στην μνήμη και αυτό που μένει είναι περισσότερο ο απόηχος τους μέσα μας.

Όταν στρέφω το βλέμμα μου προς τα πίσω το πρώτο που αισθάνομαι είναι μια έντονη συγκίνηση. Θυμάμαι αποσπασματικά στιγμές της καθημερινής μας ζωής: "Ο σεβασμός στην πλάτη του Κυρίου" που μας έκανε να κρατάμε σιγή ιχθύος κάθε φορά που αναγκαζόσασταν να διακόψετε για λίγο και να βγείτε εκτός αίθουσας, οι διαγωνισμοί που σιαρώνατε για να μάθουμε την προπαίδεια και τις χώρες όλες όλου του κόσμου, με έπαθλο μικρές λιχουδιές από το κυλικείο, η επίσκεψη μας στο θέατρο και η συγγραφή εκθέσεων για την περιγραφή των εντυπώσεων μας. Τόσες πολύτιμες εμπειρίες που έχουν χαραχθεί ανεξίτηλα στις παιδικές μας ψυχές. Το θέατρο που οι περισσότεροι για πρώτη φορά παρακολούθησαμε ήταν πραγματικά μια αποκάλυψη για εμάς. Και μετά από κάθε τέτοια εμπειρία, η συλλογική έκθεση που γράφαμε ήταν μια διαδικασία εμπέδωσης και από κοινού συζήτησης πάνω σε ότι ζήσαμε. Η επίσκεψη στο σπίτι του Κυρίου για ευχές κατά την ημέρα της ονομαστικής σας εορτής, η αγωνία μας να αγοράσουμε τα καλύτερα και τα περισσότερα δώρα για να σας τα προσφέ-

ρουμε ως ένδειξη αγάπης και ευγνωμοσύνης. Ωραίες, δυνατές στιγμές που ακόμα τις μοιραζόμαστε κάθε φορά που συναντιόμαστε.

Θυμάμαι επίσης, την προετοιμασία μας για τις εθνικές εορτές, τις απαγγελίες μας, τα ποιήματα που αναλύαμε και προβάραμε μέχρι την ημέρα της Επετείου! Ήταν η αίσθηση σπουδαιότητας για αυτά που κάναμε, που έδινε άλλο νόημα στις προσπάθειες μας. Νομίζω από εκείνη την εποχή αυτό μου έχει λείψει περισσότερο: Η αίσθηση ότι κάνεις κάτι ουσιαστικό, ότι δεν σπαταλάς τον χρόνο σου, ότι δεν κάνεις κάτι αγγαρεία ή επειδή "πρέπει", η αίσθηση του ότι αυτό που κάνεις το χαίρεσαι και έχει νόημα. Νομίζω πως αυτή είναι και η βασική διαφορά του ανθρώπου της χαράς από τον άνθρωπο του καθήκοντος.

Επειδή τα πράγματα αλλάζουν και όλοι μας είμαστε περαστικοί (το έδειξε και το δείχνει με τραγικό τρόπο η ιστορία) αυτό που μένει είναι η συμμετοχή, η συνεργασία, το μοίρασμα, η σχέση. Αν κάτι μπορώ να πω ότι με σιγματίσε από την τότε συνύπαρξη μας, είναι ότι τα παιδιά είδαμε στο πρόσωπο σας έναν εμπνευστή που με αγάπη αναδείκνυε τα ειδικά και απόλυτα προσωπικά χαρίσματα του καθενός μας, ενώ παράλληλα μας μάθαινε την έκφραση, το άνοιγμα, την σχέση.

Αυτά από εμένα. Λίγο ετεροχρονισμένα βέβαια.

Καλή συνέχεια στο έργο σας και καλές γιορτές με υγεία.

Υ.Γ Μου ήταν αδύνατον να γράψω μια απάντηση σε εσάς χωρίς να σκέφτομαι διαρκώς τον συμμαθητή μας τον Σπύρο, που δεν είναι πια στην ζωή ένα χρόνο τώρα. Ένωσα την ανάγκη να το αναφέρω, αν και ξέρω ότι το γνωρίζετε, γιατί είναι ένα πρόσωπο που αγαπάμε όλοι οι συμμαθητές και σκεφτόμαστε σχεδόν καθημερινά. Είναι αυτό που σας έγγραφα και πιο πάνω, υπό το πρίσμα της προσωρινότητας μας φαίνεται πραγματικά τι έχει αξία να διαχυθεί στις παιδικές ψυχές. Και το πιο ωραίο

τελικά είναι ότι στα παιδιά δεν μένουν ούτε οι πληροφορίες, ούτε οι βαθμοί, ούτε οι διακρίσεις. Αντιθέτως αυτό που μένει είναι η αγάπη, η αποδοχή και το έμπρακτο ενδιαφέρον του Ανθρώπου που διακονεί τους μαθητές, του Δασκάλου.

Εύχομαι από καρδιάς να είστε καλά. Ευχαριστούμε πολύ για όλα.

*Η Σταυρούλα Αγγελοπούλου ήταν μαθήτριά μου το σχολικό έτος 1998-1999, στην Ε` τάξη, στο 47^ο Δημοτικό Σχολείο Πατρών.

Σημείωση: Το μήνυμα ελήφθη στο προσωπικό μου email στις 13 Δεκεμβρίου 2018 για να δημοσιευτεί.

Μήνυμα από τον Αντώνη Πάγκαλη*

Χαίρετε κ. Τασινέ

Συγχαρητήρια για την παρούσα εξέλιξη.

Η δική μου ανάμνηση είναι το ότι ήμουν ομαδάρχης και είχα την ευθύνη να βοηθήσω και τους συμμαθητές να καταλάβουν και να εμπεδώσουν το κάθε μάθημα. Η σύγχρονη έρευνα Διδακτικής συμπεραίνει ότι ο καλύτερος τρόπος μάθησης είναι ακριβώς αυτός.

Συχνά αναρωτιέμαι εάν έγινα και εγώ δάσκαλος λόγω αυτής της εμπειρίας.

Δεν αναρωτιέμαι καθόλου όμως εάν με ωφέλησε ακαδημαϊκά.

Αυτό το θεωρώ δεδομένο.

Θα ήθελα να εργαστώ στην Ελλάδα και να ωφελήσω ελληνοπούλα, αλλά τι να κάνουμε που δεν υπάρχει χώρος για Φιλόσοφους στην Ελλάδα.

Best Wishes
Antonios Pagkalis

* Ο Αντώνης Πάγκαλης ήταν μαθητής μου το σχολικό έτος 1987-1988, στην ΣΤ΄ τάξη, στο τριθέσιο Δημοτικό Σχολείο Κάτω Γαρούνα Κέρκυρας.

Σημείωση: Το μήνυμα ελήφθη στο προσωπικό μου email στις 7 Οκτωβρίου 2018 για να δημοσιευτεί.

Μήνυμα από το Χρήστο Στασινό*

Δάσκαλε καλησπέρα σας,

Η χαρά που ένιωσα όταν βρήκα τυχαία το blog σας «ψαχουλεύοντας» το διαδίκτυο για το πρώην σχολείο μου δεν περιγράφεται με λόγια!

Δεν θέλω να σας κουράσω. Υπήρξα μαθητής (ίσως το όνομά μου να σας λέει κάτι) στο 64ο Δημοτικό Σχολείο Πατρών με εσάς Διευθυντή (σας πρόλαβα μόνο μία χρονιά και συγκεκριμένα το 1999 αν δεν με απατάει η μνήμη μου) και μπορώ να πω με σιγουριά ότι ήταν τα καλύτερα χρόνια της ζωής μου, τα οποία αναπολώ πάντα με νοσταλγία!

Σας εύχομαι από καρδιάς να είστε γερός, δυνατός και να συνεχίσετε να μας χαρίζεται όμορφες εικόνες και να μας ταξιδεύετε μέσα από τα κείμενα που αναρτάτε εδώ στο blog σας.

Μετά τιμής,

Στασινός Χρήστος

* Ο Χρήστος Στασινός με είχε διευθυντή το σχολικό έτος 1999-2000, στην ΣΤ΄ τάξη, στο 64^ο Δημοτικό Σχολείο Πατρών.

Σημείωση: Το μήνυμα ελήφθη στο δημόσιο χώρο του Ιστολογίου μου «Επικοινωνία» στις 31 Μαρτίου 2017.

Μήνυμα από το Θωμά Μιχαλιό*

Δάσκαλε καλημέρα, σε ευχαριστώ για όλα αυτά που με δίδαξες και ας ήταν μόνο μία χρονιά (Ε΄ Δημοτικού). Όλα τα παιδιά σε αναφέρουμε πολλές φορές για τους πρωτότυπους τρόπους εκμάθησής μας και ας σου είχα βγάλει παρατσούκλι Θεοχάρης. Θα ήταν και αυτό πολύ εποικοδομητικό να ανέφερες και αυτήν την παρένθεση, που μας έκανε να χαιρόμαστε για την απαγορευμένη λέξη μέχρι τότε το «τεστ». Ελπίζω να μην μας ξέχασες!!!!

* Η Θωμάς Μιχαλιός ήταν μαθητής μου το σχολικό έτος 1998-1999, στην Ε΄ τάξη, στο 47^ο Δημοτικό Σχολείο Πατρών

Σημείωση: Το μήνυμα ελήφθη στο δημόσιο χώρο του Ιστολογίου μου «Επικοινωνία» στις 11 Φεβρουαρίου 2015.

Μήνυμα από τη Σταυρούλα Αγγελουπούλου*

Κύριε Τάσο, προσφάτως ανακαλύψαμε τα βίντεο που ανεβάζατε από τα σχολικά μας χρόνια και συγκινηθήκαμε όλοι πάρα πολύ. Είχα την τύχη να είμαι και εγώ μαθήτριά σας και αναρωτιόμασταν με τους παλιούς συμμαθητές, που να είστε τώρα και αν θα μπορούσαμε να οργανώσουμε μια συνάντηση. Ελπίζω να είστε καλά. Έχετε την αγάπη όλων... Σταυρούλα από Ε₁ 47^ο δημοτικό σχολείο Πατρών.

* Η Σταυρούλα Αγγελουπούλου ήταν μαθήτριά μου το σχολικό έτος 1998-1999, στην Ε` τάξη, στο 47^ο Δημοτικό Σχολείο Πατρών

Σημείωση: Το μήνυμα ελήφθη στο δημόσιο χώρο του καναλιού μου στο YouTube «Συζήτηση» το Φεβρουάριο του 2015.

Μήνυμα από την Ειρήνη Μυλωνά*

Πόση συγκίνηση! Πόσες αναμνήσεις ζύπνησαν... Βλέποντάς σας στο βίντεο σα να ξαναμπήκα στην Ε' τάξη του 16ου Δημοτικού Αμπελοκήπων (1991-'92). Τα μανταρίνια και

οι σοκολάτες που φέραμε για να μάθουμε τα κλάσματα, οι παραδοσιακοί χοροί που μας μάθατε και θυμάμαι ακόμα, οι 2 φορές που «κέρδισα» όλο το ταμείο της τάξης (θυμάμαι μέχρι και τις ερωτήσεις)!

Μας κάνατε να αγαπάμε το μάθημα και το σχολείο, γιατί ήταν φανερό πόσο τα αγαπούσατε κι εσείς!

Ο Θεός να σας έχει καλά, για να έχουν πολλά ακόμη παιδιά την τύχη να σας έχουν δάσκαλο και να εμπνεύσετε πολλούς νεότερους συναδέλφους σας να ακολουθήσουν τα χνάριά σας!

Με απέραντο σεβασμό και συγκίνηση,

Ειρήνη Μυλωνά

* Η Ειρήνη Μυλωνά ήταν μαθήτριά μου το σχολικό έτος 1991-1992, στην Ε` τάξη, στο 16^ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών.

Σημείωση: Το μήνυμα ελήφθη στο δημόσιο χώρο του Ιστολογίου μου «Επικοινωνία» στις 30 Αυγούστου 2018

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Με την έκδοση του τέταρτου βιβλίου μου «Σχολικά ενθυμήματα» αισθάνομαι να ολοκληρώνεται ένας συγγραφικός κύκλος, που πηγάζει κυρίως απ' το πεδίο της σχολικής πράξης. Ένας κύκλος, που γράφτηκε με τη «γλώσσα του δασκάλου», με κύριο στόχο να συνομιλήσει με τους εκπαιδευτικούς, να τους προβληματίσει και να τους βοηθήσει στο καθημερινό τους έργο. Παράλληλα, ο κύκλος αυτός μπορεί να φανεί χρήσιμος στους φοιτητές των Παιδαγωγικών Σχολών, στους επιμορφωτές των εκπαιδευτικών, στους γονείς των μαθητών και γενικά σε όσους ενδιαφέρονται για εκπαιδευτικά θέματα.

Ελπίζω τα γραφόμενά μου να στείλουν και μερικά μηνύματα στους αρμόδιους φορείς της Πολιτείας.

